

Nota van Participatie Omgevingsvisie Gemeente Voorst

Versie juli 2026

RUIMTE VOLK

gemeente voorst

Onder de Omgevingswet zijn alle Nederlandse gemeenten verplicht om een omgevingsvisie te hebben. Zo ook de gemeente Voorst. De omgevingsvisie beschrijft hoe we als gemeente nu en in de toekomst omgaan met ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. De omgevingsvisie heeft betrekking op de omgeving die eenieder - inwoners, ondernemers, bezoekers - gebruikt. De keuzes die in de omgevingsvisie worden vastgelegd, zijn bepalend voor de wijze waarop de huidige en toekomstige generaties wonen, werken, ontmoeten en recreëren in de gemeente. Daarom vinden we het belangrijk om de gebruikers van deze leefomgeving goed te betrekken bij de totstandkoming van de omgevingsvisie. Kennis en ervaring vanuit de samenleving, het bedrijfsleven, organisaties en ketenpartners hebben we nodig om vorm te geven aan de toekomst van de leefomgeving. Op verschillende momenten en manieren werden deze partijen betrokken bij het proces om hun wensen, meningen, ideeën en zorgen te delen.

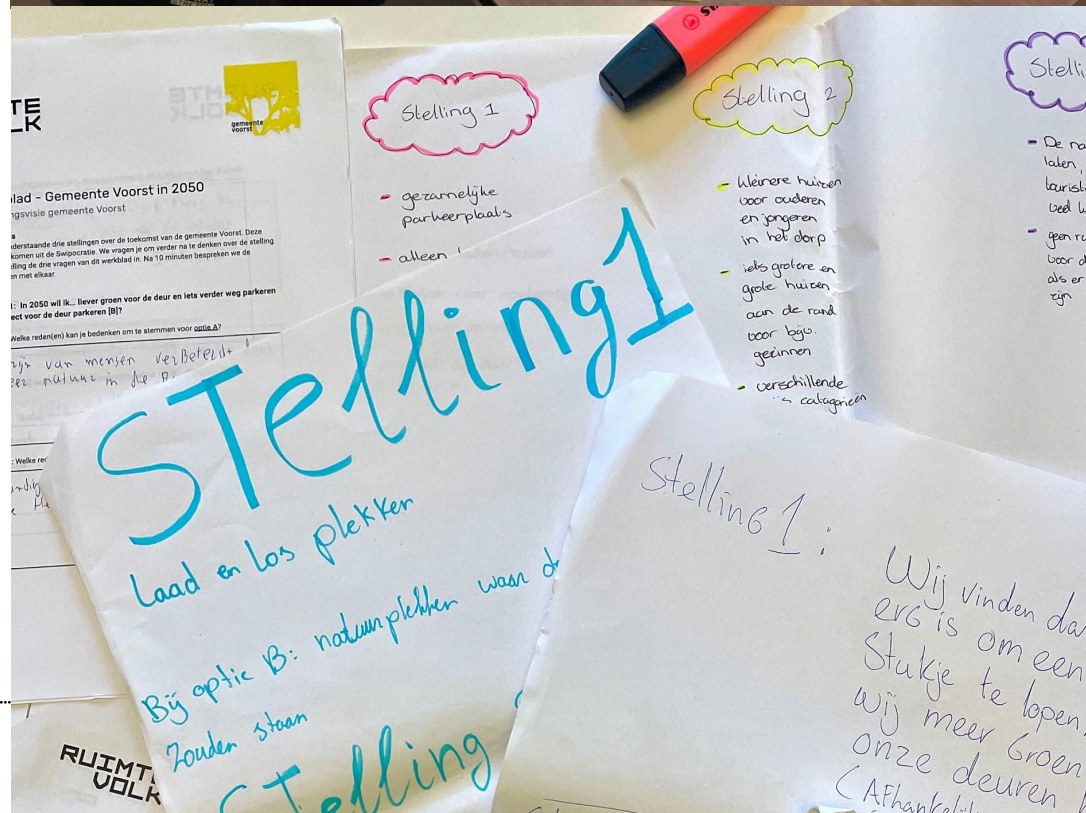
Dit document geeft de resultaten van het participatietraject voor de geactualiseerde omgevingsvisie weer. Het document bevat een beschrijving van de methodiek en een beknopte samenvatting van de participatie-uitkomsten op hoofdlijnen. Aan het einde van elke participatieronde heeft een update plaatsgevonden.

De opbrengsten van de participatie zijn als advies meegenomen bij het opstellen van de (deelproducten van de) omgevingsvisie. Uitkomsten van de verschillende participatiemiddelen zijn uiteindelijk afgewogen tegen elkaar. Niet alle input kan vanzelfsprekend een plek krijgen in de omgevingsvisie. We hebben rekening gehouden met het bestaan van tegenstrijdige belangen, en hadden ook oog voor aansluiting bij het abstractie- en schaalniveau van een omgevingsvisie. Ook werden adviezen uit de participatie bekeken in relatie tot eerder geformuleerd beleid, bovenlokale kaders en wettelijke eisen die betrekking hebben op de leefomgeving van de gemeente Voorst.

PARTICIPATIE FASE 1 - AMBITIE EN KOERS BEPALEN

NOVEMBER 2025

Met een combinatie van fysieke bijeenkomsten en online participatiemogelijkheden is in de eerste participatieronde voor de omgevingsvisie een brede groep inwoners, ondernemers, belangenorganisaties en stakeholders benaderd om hun ideeën, wensen en zorgen over de leefomgeving van 2050 te delen.

Om het gesprek over keuzemogelijkheden en bijbehorende gevolgen te voeren, werden in de participatieronde drie fictieve toekomstscenario's als gespreksstarter ingezet. Elk toekomstscenario, bestaande uit een kaartbeeld, toelichtende tekst en sfeerbeelden, schetste een voorstelbare toekomst voor de gemeente Voorst in 2050. Deelnemers werden gevraagd hierop te reageren: *wat vinden zij voorstelbare en/of wenselijke keuzes, en waarom? En welke keuzes vinden zij niet passend, en waarom niet?*

De voorkeuren en adviezen die uit de verschillende participatiemiddelen naar voren zijn gekomen, worden als bouwstenen meegenomen bij het opstellen van de Hoofdlijnennotitie: het document dat op hoofdlijnen het toekomstverhaal van de leefomgeving en de bijbehorende strategische keuzes beschrijft.

01	**STAKEHOLDER WERKATELIER #1**
02	**INLOOPBIJEENKOMST**
03	**SWIPOCRATIE**
04	**BEZOEK BIJ ZONE.COLLEGE**
05	**DIGITALE VRAGENLIJST**
06	**WERKSESSIE GEMEENTERAAD**

Stakeholder werkatelier #1

Op 4 november 2025 vond in De Kruidentuin in Twello het eerste stakeholder werkatelier in het kader van de omgevingsvisie gemeente Voorst plaats. Tijdens deze bijeenkomst kwam een groep van circa 35 vertegenwoordigers van ketenpartners, maatschappelijke organisaties en de lokale dorpsbelangenorganisaties bijeen om het gesprek te voeren over voorstelbare en kansrijke keuzes voor de toekomstige leefomgeving van de gemeente Voorst. Na een plenaire presentatie gingen de deelnemers in verschillende groepen uiteen om de drie toekomstscenario's door te spreken. De aanwezigheid vanuit diverse disciplines zorgde voor waardevolle input, thematisch en integraal.

De uitkomsten van deze bijeenkomst worden - naast de uitkomsten van de inloopbijeenkomst en de digitale peilingen - meegenomen als belangrijke bouwstenen en strategische keuzes gezien voor de toekomstige omgevingsvisie. Op hoofdlijnen (niet uitputtelijk) werd per toekomstbeeld de volgende input opgehaald:

	Hoofdlijnen opbrengsten stakeholder werksessie #1	Hoe verwerkt in de omgevingsvisie?
SCENARIO 1 **ONTSPANNEN WOON-GEMEENTE**	**Kansrijke elementen** **+ VOORZIENINGEN VERSPREID:** de inzet van dit scenario op een verspreid voorzieningenaanbod wordt door verschillende deelnemers kansrijk gezien. In de gesprekken wordt dit onderdeel in verband gebracht met de genoemde groei van +8.000 inwoners tot 2050. Inwonergroei zal volgens deelnemers kunnen bijdragen aan een groter draagvlak voor voorzieningen in elk dorp. **+ ACTIEVE MOBILITEIT:** verschillende aanwezigen geven aan voorstanders te zijn van de inzet op het stimuleren van langzaam verkeer (fietsen en wandelen) die dit scenario beschrijft. Dit met het oog op duurzaamheid, maar ook omwille het stimuleren van beweging. **+ KRACHT VAN NATUUR EN LANDSCHAP:** men is overwegend positief over de aandacht die in dit scenario uitgaat naar het behoud van de landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten en het (beter) beleefbaar maken hiervan.	In de Hoofdlijnennotitie wordt ingezet op een goed en gevarieerd voorzieningenaanbod, passend bij de omvang en het karakter van de verschillende dorpen. Vanuit deze redenatie wordt een getrapte aanpak gehanteerd. Dit betekent voor Twello een compleet niveau aan voorzieningen (maatschappelijke voorzieningen, cultuur, detailhandel, onderwijs, zorg en horeca) en een basisniveau aan voorzieningen (ontmoetingsplek, zorgpunt, (basis)onderwijs en waar mogelijk een winkel) in Voorst, Klarenbeek en Terwolde. Voor de overige kernen streeft de gemeente naar aanwezigheid van een ontmoetingsplek en optimale bereikbaarheid van de voorzieningen in Twello en de basisdorpen. Zoals ook in de participatie werd ingebracht, beschouwt de gemeente groei als middel om draagkracht van voorzieningen te versterken en lokale gemeenschapskracht te ondersteunen. In de Hoofdlijnennotitie wordt het STOMP-principe toegepast om vorm te geven aan schonere en duurzame mobiliteit. Binnen dit verkeerskundige principe wordt bij de ruimtelijke inrichting prioriteit gegeven aan lopen en fietsen. Door de juiste voorzieningen voor alternatieven voor autogebruik te bieden, zet de gemeente in op het tegengaan van de huidige ervaren auto-afhankelijkheid. De aandacht voor het behouden en beleefbaar maken van huidige landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten komt in de Hoofdlijnennotitie op verschillende plekken terug. Een belangrijke uitspraak die hiermee samenhangt is de inzet op ‘verstedelijking in balans’: dorpse ontwikkeling moet gepaard gaan met behoud en versterking van het landschap. Het bewaken van bestaande groenstructuren en kansen benutten voor nieuwe natuur vormen een belangrijk streven bij ontwikkelingen. In de dorpsranden komt dit bijvoorbeeld tot uiting in de toepassing van het ‘Groen groeit mee’-principe. In het landelijk gebied geldt - conform het Programma Landelijk Gebied - een inzet op de aanwezigheid van alle smaken van groen, met voor elke zone een andere balans tussen landbouw, natuur en recreatie.
SCENARIO 1 **ONTSPANNEN WOON-GEMEENTE**	**Kanttekeningen** **- DISBALANS MET ECONOMIE:** de voorname focus op Voorst als woongemeente leidt bij enkele deelnemers tot zorgen over de lokale werkgelegenheid. Zo geeft men aan in dit scenario te weinig ruimte te zien voor werklocaties om mee te groeien met de grote woningbouwambities. Een actieve inzet op groei in het	In de Hoofdlijnennotitie kiest de gemeente expliciet voor wonen en bedrijvigheid in balans. Naast de inzet op voldoende woningen om de beoogde groei te bewerkstelligen, gaat ook aandacht uit naar het bieden van voldoende werkgelegenheid. Zoals beschreven onder de tweede kernambitie, zet de gemeente zich in voor een sterke lokale economie met een maatschappelijke

	aandeel forenzen (dat alleen in de gemeente woont en elders werkt) wordt niet wenselijk geacht. **- HOGE WONINGBOUWAMBITIE:** de inzet uit dit scenario om +4.000 woningen bij te bouwen, wordt door meerdere aanwezigen gezien als een te hoge ambitie. Hierbij wordt onder andere gesproken over een toenemende druk op de infrastructuur, maar worden ook zorgen geuit over de ruimtevraag die de bouw van ruime gezinswoningen aan de dorpsranden met zich meebrengt. **- BELEMMERINGEN BUITENGEBIED:** de inzet op meer ruimte voor nieuwe functies in het landelijk gebied wordt gemengd ontvangen. Een kanttekening die in meerdere gesprekken aan bod kwam, is de noodzaak om zorgvuldig om te gaan met de bestaande agrarische activiteiten. Zo vindt men het van belang dat het inpassen van nieuwe functies, zoals woningbouw en/of verblijfsrecreatie, niet tot belemmeringen voor activiteiten van nabijgelegen bedrijven leidt.	meerwaarde. Door middel van herstructurering, intensivering en uitbreiding wordt de benodigde ontwikkelruimte voor het lokaal MKB geborgd. De Hoofdlijnennotitie beschrijft het streven naar circa +6.000 inwoners tussen 2030 en 2050, met een bijbehorende woningbouwambitie van maximaal +3.000 extra woningen na 2030. Rekening houdend met de verschillende ambities die de gemeente zichzelf stelt en bijbehorende ruimtevraag, wordt daarmee de eerder gehanteerde bovengrens van +4.000 woningen naar beneden bijgesteld. Qua woonmilieus en doelgroepen zet de gemeente in op het bedienen van de volledige wooncarrière binnen de gemeentegrenzen. Naast ruimte voor gezinswoningen, betekent dit ook de realisatie van geschikte woningen voor starters en senioren. In de Hoofdlijnennotitie wordt gesteld dat de positie van agrarische bedrijvigheid een belangrijke rol blijft spelen in de lokale economie van het buitengebied. Conform het Programma Landelijk Gebied wordt door middel van zonering ingezet op een juiste balans tussen verschillende smaken groen. Binnen de productief groene zone blijven (duurzame) landbouw en voedselproductie de boventoon voeren. Ook in de andere zones vormt landbouw een wezenlijk onderdeel van het landschap, maar wordt daarnaast afhankelijk van de gebiedskenmerken ook gestuurd op kansen voor bijvoorbeeld natuurontwikkeling, recreatie en/of kleinschalige wooninitiatieven.
SCENARIO 2 **DYNAMISCH KNOOPPUNT IN HET GROEN**	**Kansrijke elementen** **+ DIVERS WONINGAANBOD:** de insteek die dit scenario heeft op het gebied van woningbouw spreekt de aanwezigen grotendeels aan. Zo noemt men de inzet op betaalbare woningen noodzakelijk om de kansen voor starters te vergroten. Ook zien deelnemers over het algemeen voordelen in de inzet op kleinere/compactere woningen, mede met het oog op een veranderende huishoudenssamenstelling. **+ RUIMTE VOOR ECONOMIE:** het bieden van ruimte voor ondernemerschap op de bedrijventerreinen en in het landelijk gebied wordt door verschillende aanwezigen ondersteund. Men ziet daarbij kansen om voort te bouwen op het aanwezige ondernemerschap in de gemeente en de regio. **+ RECREATIEVE KRACHT:** de inzet uit dit scenario op een groeiende behoefte aan dag- en verblijfsrecreatie wordt overwegend positief beschouwd. Het verder benutten van de landschapskwaliteiten wordt door meerdere deelnemers als voordelig gezien voor verdere versterking van recreatie als economische sector. Verschillende aanwezigen duiden daarbij dat het aanbod wel moet aansluiten bij het lokale profiel en niet een te grootschalige aard moet krijgen.	De waardering die in reactie op dit scenario werd geuit voor de inzet op een divers en betaalbaar woningaanbod heeft doorwerking gevonden in de Hoofdlijnennotitie. Zoals beschreven onder de eerste kernambitie, gaat aandacht uit naar de ontwikkeling van betaalbare en compacte woonoplossingen. Met het oog op de veranderende huishoudenssamenstelling, maar ook vanuit het principe van zorgvuldig ruimtegebruik, worden in de dorpen kansen gezien voor de ontwikkeling van meer compacte woningen. In de Hoofdlijnennotitie wordt beschreven dat er wordt voortgebouwd op een sterke lokale economie via doorontwikkeling van de huidige economische pijlers: vrijetijdseconomie, ondernemen in het landelijk gebied, ondernemende dorpen en een sterk MKB. Aansluitend bij de input uit de participatie, wordt in de Hoofdlijnennotitie de ambitie voor versterking van de lokale recreatieve sector en het recreatieve routenetwerk benoemd. De focus ligt daarbij primair op instandhouding en uitbreiding van het bestaande aanbod aan dag- en verblijfsrecreatie. In de aanwezigheid van

		recreatieve trekkers zoals recreatieplas Bussloo en Luchthaven Teuge worden kansen gezien voor recreatieve ontwikkelingen die aansluiten bij het lokale recreatieve profiel van Voorst als groenste hart.
SCENARIO 2 **DYNAMISCH KNOOPPUNT IN HET GROEN**	**Kanttekeningen** **- MILIEU EN VEILIGHEID:** als gevolg van de inzet op meer woningbouw en meer ruimte voor economische ontwikkeling zien deelnemers de ruimtedruk op enkele plekken in de gemeente toenemen. Enkele aanwezigen waarschuwen voor een verslechtering van milieufactoren. Zo worden zorgen geuit om toename stressoren zoals hittestress bij inbreiding en wordt aangekaart dat woningbouw nabij stations vraagt om voldoende aandacht voor het tegengaan van hinder en overlast. **- DRUK OP NATUUR EN LANDSCHAP:** enkele deelnemers geven mee dat als gevolg van de keuzes uit dit scenario, ondanks een inzet op 'groen groeit mee' de natuur en soortenontwikkeling verder onder druk kunnen komen te staan, bijvoorbeeld door een toenemende stikstofdepositie of meer drukte in en nabij natuurgebieden. **- LEEFBAARHEID KLEINE DORPEN:** enkele deelnemers constateren dat de ontwikkelingen op het gebied van woningbouw zich vooral concentreren in enkele dorpen. Men vreest dat een te eenzijdige focus op ontwikkeling van deze dorpen, in de kleinere dorpen in de gemeente tot stilstand leidt. Redenerend vanuit een wens voor instandhouding van de aanwezige voorzieningen op deze plekken, ziet men een noodzaak om ook hier enige ruimte voor woningbouwontwikkelingen te bieden.	Het waarborgen van een veilige en gezonde leefomgeving vormt in de Hoofdlijnennotitie een leidend principe voor ruimtelijke ontwikkeling. Bij de inrichting van de leefomgeving zet de gemeente zich samen met partners in voor bescherming en bevordering van gezondheid en veiligheid. Door bij plannen zoals woningbouw actief in te zetten op een klimaatrobuuste inrichting, worden aanwezige risico's zoals hittestress gebiedsgericht bekeken en zo veel mogelijk beperkt. Op het gebied van hinder en overlast van milieufactoren worden de geldende normen gehanteerd en wordt in de Hoofdlijnennotitie ruimte geboden voor eventuele aanvullende eisen indien deze noodzakelijk blijken voor het waarborgen van de woon- en leefkwaliteit. Om een negatieve impact van intensiever gebruik op bijvoorbeeld het gebied van bedrijvigheid of recreatie te minimaliseren, wordt in de Hoofdlijnennotitie gesteld dat ruimtelijke ontwikkelingen waar mogelijk natuurinclusief zijn. De duiding van de verschillende zones vanuit het Programma Landelijk Gebied helpt om bij initiatieven op voorhand aandacht te hebben voor de beoogde balans tussen verschillende functies. In de Hoofdlijnennotitie wordt voorzien in een getrapte strategie voor woningbouw. Hoewel de nadruk voor een groei van de woningvoorraad ligt op Twello, gevolgd door Klarenbeek, Voorst en Terwolde, wordt ook in de overige dorpen ruimte geboden voor beperkte en kleinschalige in- en uitbreiding, met aandacht voor het waarborgen van het dorpse karakter, de schaal, identiteit en kwaliteit van het betreffende dorp.
SCENARIO 3 **LOKALE EN LANDSCHAP-PELIJKE KRACHT**	**Kansrijke elementen** **+ LOKALE KRACHT:** verschillende aanwezigen geven aan dat de insteek van dit scenario om voort te bouwen op de kracht van lokale gemeenschappen aansprekend is. Het verder stimuleren van deze organisatiekracht van onderop kan bijdragen aan het oppakken van uitdagingen op verschillende thema's, van duurzaamheid tot welzijn. Een faciliterende houding van de gemeente richting initiatieven, bijvoorbeeld op het gebied van financiële middelen of kennisdeling, vormt volgens aanwezigen daarbij een belangrijke randvoorwaarde.	De gemeente beschouwt gemeenschapskracht als belangrijke factor voor de leefbaarheid en sociale cohesie van de dorpen. In de Hoofdlijnennotitie wordt de inzet op groei verbonden met de ambitie om de lokale gemeenschapskracht te ondersteunen. Op verschillende thema's worden daarbij kansen gezien voor initiatieven vanuit de samenleving, bijvoorbeeld in de vorm van collectieve woningbouw en collectieve energieprojecten. Een nadere duiding van de wijze waarop de gemeente de samenwerking wenst vorm te geven, volgt in de nadere uitwerking tot ontwerp-omgevingsvisie.

	+ DORPSE WOONKWALITEITEN: de focus uit dit scenario op woningbouw die bijdraagt aan de lokale vraag en doorstroming faciliteert wordt grotendeels positief ontvangen. Ook geven meerdere deelnemers aan kansen te zien in het bieden van ruimte aan collectieve woonvormen, vanuit het idee dat deze ook informele ontmoeting en ondersteuning kunnen faciliteren. **+ KLIMAATROBUUST:** het actief centraal stellen van het water- en bodemsysteem bij nieuwe ontwikkelingen zien enkele deelnemers als een belangrijke stap in het bereiken van een klimaatrobuuste toekomst. Hierbij geeft men mee dat ingrepen die wellicht nu gepaard gaan met hogere kosten (*zie ook hieronder*), op de langere termijn problemen (zoals schade door overstroming, droogte en wateroverlast) voorkomen en daarmee ook kosten besparen.	De nadruk die in de participatie werd gelegd op het faciliteren van doorstroming en voorzien in de lokale woonbehoefte, heeft in de Hoofdlijnennotitie duidelijk een plek gekregen met de inzet op betaalbare en compacte woonoplossingen voor verschillende doelgroepen. De mogelijkheden voor collectieve woonvormen worden niet expliciet benoemd. Vanuit het gedachtegoed van een sterke sociale samenredzaamheid, kunnen dergelijke initiatieven in de uitvoering van de ambities nader verkend worden. In de Hoofdlijnennotitie gaat nadrukkelijk aandacht uit naar de draagkracht van het bodem- en watersysteem, door dit als uitgangspunt voor ruimtelijke keuzes te positioneren. Door landgebruik beter af te stemmen op natuurlijke condities wordt ingezet op een veerkrachtig systeem en een klimaatrobuust landschap en ondergrond.
SCENARIO 3 **LOKALE EN LANDSCHAP-PELIJKE KRACHT**	**Kanttekeningen** **- FINANCIERING:** zoals ook hierboven benoemd, constateren verschillende aanwezigen dat de hoge ambities in dit scenario ook gepaard zullen gaan met hoge kosten. Deelnemers geven aan dit met name te signaleren voor het onderwerp landbouw. Zo wordt in twijfel getrokken of de in dit scenario beschreven ontwikkeling naar regeneratieve landbouw al te zetten is. Ook wat betreft het doorvoeren van verduurzaming en klimaatadaptieve ingrepen (in de dorpen en in het landelijk gebied) ziet men belemmeringen vanuit kostentechnisch oogpunt. **- DRUK OP VOORZIENINGEN:** hoewel de verschillende deelnemers zich herkennen in de ambitie om bestaande voorzieningen in elk dorp in stand te houden, worden wel kanttekeningen geplaatst bij de haalbaarheid hiervan. Aanwezigen vragen zich af in hoeverre deze instandhouding realistisch is, wanneer de aanwas van nieuwe inwoners relatief klein is en de lokale bevolking voor een groot deel zelf verantwoordelijkheid voor beheer draagt. **- AANTREKKINGSKRACHT DOELGROEPEN:** sommige deelnemers zetten vraagtekens bij de aantrekkingskracht van dit scenario op verschillende doelgroepen. Zo wordt gesteld dat de keuzes uit dit scenario vooral lijken aan te sluiten op (welgestelde) senioren en wordt de aandacht voor andere doelgroepen zoals jongeren gemist.	Hoewel zorgen over de haalbaar- en maakbaarheid van diverse transities (bijvoorbeeld op het gebied van landbouw) door de gemeente herkend worden, ziet de gemeente het ook als onontkoombaar en haar rol om een antwoord op de verschillende complexe opgaven te formuleren. Zoals ook in de participatie werd onderstreept, geldt voor verschillende doelen die gesteld worden dat deze gepaard gaan met hoge(re) kosten nu, maar op de langere termijn eraan bijdragen dat waarde wordt behouden en hoge kosten door schade wordt beperkt. De gemeente streeft naar een kwalitatief en gevarieerd voorzieningenaanbod, maar is er zich ook van bewust dat verschillende externe factoren ertoe kunnen leiden dat niet altijd gegarandeerd kan worden dat alle voorzieningen in de toekomst overeind blijven. In de Hoofdlijnennotitie wordt gekozen voor het faciliteren van een getrapt voorzieningenniveau met een compleet aanbod in Twello en een basisniveau aan voorzieningen in Voorst, Klarenbeek en Terwolde. Specifiek op het gebied van voorzieningen voor ontmoeting, beschrijft de Hoofdlijnennotitie het streven dat elke kern over een eigen ontmoetingsplek beschikt. De gemeente streeft naar een leefomgeving die in trek is bij verschillende doelgroepen en aansluit bij de wensen en behoeften van jong tot oud. Deze ambitie komt in de Hoofdlijnennotitie onder andere expliciet naar voren in de inzet op een divers woningaanbod met aandacht voor de woonbehoeften van starters, gezinnen en senioren, zodat er een volledige wooncarrière binnen de gemeentegrens mogelijk is.

Inloopbijeenkomst

Aansluitend op het werkatelier met stakeholders, kwamen in de avond van 4 november 2025 meer dan 150 geïnteresseerde inwoners, ondernemers en organisaties naar de inloopbijeenkomst voor de omgevingsvisie. Tijdens de bijeenkomst werden drie toekomstscenario's voor de leefomgeving van 2050 gepresenteerd. Aanwezigen werden uitgenodigd om vrij rond te lopen en de drie toekomstscenario's tot zich te nemen en van hun reacties te voorzien. Door middel van stickers en post-its, konden deelnemers reageren welke keuzes zij interessant en kansrijk voor de toekomst vinden, en welke ze als minder passend beschouwen. Bij elk scenario stonden medewerkers van de gemeente Voorst en/of werknemers van adviesbureau RUIMTEVOLK om het scenario verder toe te lichten en het gesprek met bezoekers aan te gaan.

Het doel van de avond was niet om een van de drie scenario's te kiezen, maar om het gesprek op gang te brengen over welke keuzes voor de toekomst van de gemeente Voorst wenselijk en voorstelbaar zijn. Er werden diverse visies uitgewisseld en de bijeenkomst leidde tot waardevolle gesprekken en interessante ideeën. Al met al was de sfeer in De Kruidentuin toekomstgericht, constructief en prettig.

De uitkomsten van deze bijeenkomst worden - naast de uitkomsten van het stakeholder werkatelier en de digitale peilingen - meegenomen als belangrijke bouwstenen en strategische keuzes voor de toekomstige omgevingsvisie. Op hoofdlijnen (niet uitputtelijk) werd per scenario de volgende input opgehaald:

	Hoofdlijnen opbrengsten inloopbijeenkomst #1	Hoe verwerkt in de omgevingsvisie?
SCENARIO 1 **ONTSPANNEN WOON-GEMEENTE**	**Kansrijke elementen** **+ WOONKWALITEIT:** Een groot deel van de aanwezigen lijkt zich te kunnen vinden in de inzet van dit scenario om te investeren in groene woonomgeving. Als toelichting benoemt men daarbij zowel de waardering voor een woonomgeving met een hoogwaardige uitstraling, maar komen ook meer praktische zaken zoals de nodige ruimte voor groen vanuit klimaatadaptatie aan bod. Verder spreekt de inzet op bouw verspreid over de dorpen over het algemeen aan, en worden ook kansen voor transformatie van vrijgekomen stallen en schuren meermaals onderstreept. **+ LANDSCHAPSBELEVING:** een ander onderdeel uit dit scenario wat over het algemeen door aanwezigen gewaardeerd wordt, is de inzet op de recreatieve kwaliteiten die het landschap aan inwoners biedt. Ruimte voor groene ommetjes en recreatieve routes tussen de dorpen dragen volgens verschillende gesprekspartners bij aan een prettige woonkwaliteit. Tegelijkertijd merken enkele aanwezigen ook op dat zij het landschap anno 2025 al in grote mate als beleefbaar ervaren, en gaat hun voorkeur uit naar behoud boven actieve inzet op verdere versterking van het recreatieve profiel. **+ VOORZIENINGEN VERSPREID:** het thema 'voorzieningen' kon binnen dit scenario op veel positieve reacties rekenen. In gesprekken met verschillende aanwezigen blijkt dat men graag ziet dat het huidige voorzieningenaanbod in de dorpen in stand gehouden wordt. Meerdere mensen geven aan de aanwezigheid van voorzieningen zoals een ontmoetingsplek, zorgpunt en (basis)onderwijs te beschouwen als randvoorwaarde om prettig oud(er) te kunnen worden in de huidige woonplaats.	De groene (woon)kwaliteiten van de gemeente vormen een belangrijke leidraad voor de keuzes die in de Hoofdlijnennotitie zijn opgenomen. Om deze kwaliteiten te bewaken en beter te benutten, stelt de gemeente 'verstedelijking in balans' als centraal uitgangspunt. Dit houdt in dat groei op het gebied van wonen en/of economische ontwikkeling samengaat met versterking van het landschap, cultuurhistorie en biodiversiteit. Woningbouw volgt een proportionele strategie met de grootste groei in de grootste kernen en beperkte ruimte voor woningbouwontwikkelingen in de kleinere kernen. Voor de invulling van vrijkomende agrarische bebouwing werkt de gemeente toe naar een duidelijke gebiedsgerichte zonering waarin per gebied duidelijk wordt welke functies wel en niet wenselijk worden geacht en waarom. Aansluitend bij de inzet op het behouden en versterken van landschappelijke kwaliteiten, gaat in de Hoofdlijnennotitie ook aandacht uit naar mogelijkheden voor beleving van het landschap. Daarmee beoogt de gemeente in te spelen op de groeiende vraag naar mogelijkheden voor (buiten)recreatie. Onder andere voor de dorpsranden worden in het document kansen voor recreatief gebruik, bijvoorbeeld in de vorm van extra ommetjes, of bijvoorbeeld langs de IJssel door te zoeken naar mogelijkheden voor extensieve recreatie in de uiterwaarden. Evenals tijdens de werksessie met stakeholders, kon ook de inzet op een sterk voorzieningenaanbod tijdens de inloopbijeenkomst op veel voorstanders rekenen. Zoals in de eerdere beantwoording toegelicht, zet de gemeente in de Hoofdlijnennotitie in op een goed en gevarieerd voorzieningenaanbod, passend bij de omvang en het karakter van de verschillende dorpen. Dit houdt in: een compleet aanbod in Twello, een basisniveau aan voorzieningen op het gebied van ontmoeting, zorg, (basis)onderwijs en boodschappen in Voorst, Klarenbeek en Terwolde en voor de overige kernen het streven naar (behoud van) een ontmoetingsfunctie en goede bereikbaarheid van de voorzieningen elders.
SCENARIO 1 **ONTSPANNEN WOON-GEMEENTE**	**Kanttekeningen** **- GROTE GROEI:** uit verschillende reacties blijkt dat veel aanwezigen de groei die dit scenario beoogt als te groot beschouwen. Zo vraagt men zich af of de dorpse identiteit in stand kan blijven wanneer er veel inwoners van buiten de gemeente	Zoals eerder beschreven, kiest de gemeente op het gebied van groei voor een kleinere omvang dan in dit eerste scenario werd voorgesteld. In de Hoofdlijnennotitie stelt de gemeente de ambitie om te groeien met +6.000 inwoners

naar Voorst komen. Ook worden zorgen geuit over knelpunten die dit op het gebied van verkeer kan opleveren.

- DISBALANS MET ECONOMIE: verschillende aanwezigen geven aan dat een volledige focus op de dienstensector niet logisch wordt geacht. Men geeft aan dat er meer aandacht nodig is voor lokaal ondernemerschap (ook in andere sectoren). Daarbij wordt ook meermaals ingegaan op de meerwaarde van lokaal MKB, zowel als het voorzien in werkgelegenheid als op sociaal-maatschappelijk vlak.

- GROOTSCHALIGE ENERGIEOPWEK: binnen het thema 'duurzaamheid' wordt de voorgestelde inzet op clusters van energieopwek overwegend negatief ontvangen. Uit verschillende gesprekken wordt duidelijk dat meerdere aanwezigen geen voorstander zijn van (grootschalige) opwek van windenergie.

tussen 2030 en 2050, met een bijbehorende woningbouwambitie van maximaal +3.000 extra woningen na 2030. Vanuit het principe 'verstedelijking in balans', beschrijft de Hoofdlijnennotitie de inzet op passende groei in balans met behoud en versterking van de landelijke en dorpse identiteit.

De uitgesproken waardering voor ruimte voor het lokaal MKB sluit aan bij de keuzes die de gemeente in de Hoofdlijnennotitie maakt op het gebied van economische ontwikkeling. Zoals ook aangegeven in de beantwoording van de opbrengsten van andere participatiemiddelen, zet de gemeente in op doorontwikkeling van vrijetijdseconomie, ondernemen in het landelijk gebied, ondernemende dorpen (detailhandel en voorzieningen) en sterk MKB, bestaande uit een combinatie van productie en diensten.

In dit stadium van de visievorming worden geen concrete locaties voor de opwekking van duurzame energie geduid. Wel wordt onderstreept dat de gestelde groeiambities op het gebied van woningbouw en economische ontwikkeling leiden tot een noodzaak om richting 2050 nieuwe clusters voor duurzame energie te verkennen. Daarbij beschrijft de Hoofdlijnennotitie het streven van doelgerichte opwekking, gekoppeld aan de lokale energievraag.

SCENARIO 2

DYNAMISCH KNOOPPUNT IN HET GROEN

Kansrijke elementen

+ DIVERS WONINGAANBOD: tijdens de inloopbijeenkomst benadrukken veel aanwezigen dat zij het ontwikkelen van betaalbare woningen een belangrijke opgave vinden. Het inzetten op meer compacte woonruimten zoals dit scenario beoogt, wordt door meerdere mensen als kansrijk beschouwd. Ook wordt in verschillende gesprekken kansen gezien voor inzet op meer gemengde woningbouw in de dorpen, waarbij men vooral het inspelen op de woonbehoefte van jongeren, jonge gezinnen en ouderen belangrijk vindt.

+ RUIMTE VOOR LANDBOUW: in verschillende gevoerde gesprekken kwam de toekomst van de landbouw aan bod. Enkele aanwezigen constateren het perspectief voor deze sector in dit scenario als meest realistisch en wenselijk te beschouwen. Daarbij wijzen sommigen op de geschetste mogelijkheden om innovatie in de landbouwsector te stimuleren, maar wordt tegelijkertijd ook de voorname focus op extensivering in het middengebied logisch geacht.

+ MOBILITEIT: de in het scenario beschreven inzet op het (door)ontwikkelen van de stationsgebieden in en net buiten de gemeente (Twello, Klarenbeek, Voorst-Empe), beschouwen verschillende aanwezigen als logisch en wenselijk in het aanmoedigen van gezondere en schonere mobiliteit. Ook noemen verschillende mensen het

Op het thema wonen kenden de reacties uit de inloopbijeenkomst veel overeenkomsten met de opbrengsten uit het eerder beschreven werkatelier met stakeholders. Zoals ook hierboven toegelicht in de beantwoording, focust de gemeente zich in de Hoofdlijnennotitie met name op het beantwoorden van de woonbehoeften van starters, senioren en andere 1- en 2-persoonshuishoudens. Dit vertaalt zich naar een inzet op betaalbare en compacte woonoplossingen.

De Hoofdlijnennotitie beschrijft de ambitie voor een duurzame agrarische sector met toekomstbestendige bedrijfsmodellen, zowel op het gebied van verdiensten voor agrariërs als op een duurzame omgang met water, bodem en biodiversiteit. Wat betreft het type agrarisch gebruik, wordt in de Hoofdlijnennotitie aansluiting gezocht bij de zonering uit het Programma Landelijk Gebied, waarbij in het middengebied (landgoederenzone) kansen worden gezien voor verschillende vormen van landbouw in een goede balans met passende (recreatieve) bedrijfsfuncties, nieuwe woonvormen en nieuwe landgoederen.

De herkenning die uitgesproken wordt voor de ontwikkelmogelijkheden van de stationsgebieden heeft een doorwerking in de Hoofdlijnennotitie gevonden. In het

	interessant om een dergelijke inzet op de stationsgebieden te koppelen aan ruimte voor andere functies, zoals wonen en voorzieningen.	document worden de stationsomgevingen gepositioneerd als belangrijke knooppunten in het mobiliteitsnetwerk. De gemeente ziet hier kansen om met (door)ontwikkeling van de stations de verbinding met de regio per openbaar vervoer te verstevigen. Naast de functie op het gebied van mobiliteit, worden daarbij ook kansen op het gebied van vestiging van publieksvriendelijke bedrijvigheid en functiemenging van wonen, werken en voorzieningen aangehaald.
SCENARIO 2 **DYNAMISCH KNOOPPUNT IN HET GROEN**	**Kanttekeningen** **- TOERISTISCHE AANTREKKINGSKRACHT:** de inzet van dit scenario op het vergroten van de recreatieve potentie ontvangt gemengde reacties. Terwijl verschillende aanwezigen aangeven de ontwikkelkansen voor de recreatieve sector te ondersteunen, zijn er ook deelnemers die het vergroten van de toeristische potentie juist als ongewenst zien. Daarbij worden er bijvoorbeeld zorgen geuit over een onevenredige druk op de leefbaarheid en het landschap, wanneer actief wordt ingezet op meer grootschalige vormen van recreatie zoals vakantieparken in het middengebied. **- WONINGBOUW BINNEN DE KERNEN:** verschillende deelnemers geven bij de keuze uit het scenario voor inbreiding (bouw binnen de kernen) verschillende kanttekeningen te zien in de realisatie. Men noemt hierbij als voorbeeld een toenemende druk op parkeerruimte, maar ook vrees voor het verlies van groene ruimte en een toenemende kans op hittestress. **- BEREIKBAARHEID:** hoewel een inzet op andere vormen van mobiliteit over het algemeen onderschreven wordt door aanwezigen, wordt tegelijkertijd in discussies ook stilgestaan bij de huidige auto-afhankelijkheid die op verschillende plekken in de gemeente momenteel ervaren wordt. Enkele deelnemers uiten twijfels in hoeverre openbaar vervoer in de toekomst overal een degelijk alternatief voor de auto kan bieden. Verder worden er in het perspectief van groei van woningen en werkplekken in verschillende gesprekken zorgen gedeeld over een bijkomende groeiende druk op de lokale infrastructuur. In het faciliteren van groei van de dorpen, ziet men dan ook graag voldoende aandacht voor het oplossen van knelpunten op het gebied van verkeersveiligheid en doorstroming.	In de Hoofdlijnennotitie kiest de gemeente voor een stevige inzet op recreatie als economische drager voor het buitengebied. Het streven is daarbij een vrijetijdseconomie met lokale meerwaarde: door ruimte te bieden aan recreatieve ontwikkeling, worden de noodzakelijke middelen gecreëerd om het groene karakter te versterken en behouden. Qua vorm van recreatie gaat nadrukkelijk aandacht uit naar aansluiting bij het profiel van de gemeente als groenste hart. Om onevenredige druk vanuit recreatie te voorkomen, wordt conform het Programma Landelijk Gebied voor verschillende zones een verschillende balans tussen recreatie en andere functies beoogd. Hoewel de kanttekeningen uit de participatie worden herkend en meegenomen worden in de nadere uitwerking van concrete woningbouwontwikkelingen, kiest de gemeente in de Hoofdlijnennotitie wel voor een focus op inbreiding voordat overgegaan wordt op mogelijkheden voor uitbreiding. Dit met het oog op een zorgvuldige omgang met landschap, cultuurhistorie en biodiversiteit. Behoud van groen en voldoende ruimte voor waterberging worden daarbij als belangrijke aandachtspunten gepositioneerd. Met het oog op de omvang van het landelijk gebied herkent de gemeente met name voor de meer landelijk gelegen kernen de opgave op het gebied van auto-afhankelijkheid. Door te investeren in de juiste voorzieningen en benodigde ruimte voor alternatieve vervoersmiddelen, wenst de gemeente de aantrekkingskracht van deze duurzame alternatieven te vergroten. Daar waar deze alternatieven onvoldoende mogelijkheid bieden, worden de noodzakelijke investeringen voor duurzaam autogebruik getroffen. Hierbij wordt uiteraard ook ingezet op het verkennen van oplossingen ten behoeve van huidige en verwachte knelpunten in de lokale verkeerssituatie.

SCENARIO 3

LOKALE EN LANDSCHAP-PELIJKE KRACHT

Kansrijke elementen

+ LOKALE WOONBEHOEFTE: de aandacht die in dit scenario uitgaat naar het beantwoorden van de veranderende lokale woonvraag en het stimuleren van doorstroming spreekt verschillende aanwezigen aan. Uit de toelichtingen blijkt onder andere dat men het positief vindt dat er wordt gesproken over een goede spreiding over de dorpen. Ook geven enkele deelnemers aan dat ruimte voor (collectieve) woningbouwinitiatieven vanuit de samenleving kansrijk wordt geacht.

+ LOKALE ENERGIEVOORZIENINGEN: uit de reacties op het thema 'duurzaamheid' blijkt dat ruimte voor lokale energiecoöperaties en samenwerkingen over het algemeen aanspreekt. Zo wordt de verwachting geuit dat draagvlak voor duurzame energieprojecten vergroot, wanneer er meer ruimte is voor lokaal eigenaarschap. Verschillende deelnemers uitten hun voorkeur voor kleinschalige energieopwek boven grootschalige projecten.

+ AANDACHT VOOR BEREIKBAARHEID: de in dit scenario beschreven focus op het stimuleren van een goede lokale bereikbaarheid ontvangt verschillende positieve reacties. Uit verschillende gesprekken blijkt dat aangename en veilige verbindingen tussen de dorpen, zowel per auto, fiets en (waar beschikbaar) openbaar vervoer, als randvoorwaardelijk worden gezien voor een goede woon- en leefkwaliteit. Met het oog op alternatieven voor autogebruik, zien bezoekers kansen voor meer aantrekkelijke fietsverbindingen tussen de dorpen met meer rust en landschapsbeleving.

In aansluiting bij de opbrengsten uit de participatie en met het oog op demografische ontwikkelingen, wordt in de Hoofdlijnennotitie gesteld dat uitbreiding van de woningvoorraad zich voornamelijk richting op de behoeften van starters, senioren en andere 1- tot 2-persoonshuishoudens. Met een woningbouwambitie van maximaal 3.000 woningen tot 2050 richt de gemeente zich op het beantwoorden van de lokale behoefte, maar ook het aantrekken van huishoudens van buitenaf. Aansluitend bij de huidige omvang van dorpen en het voorzieningenniveau, landt het grootste deel van de opgave in Twello, gevolgd door Klarenbeek, Voorst en Terwolde. In de overige dorpen wordt ruimte geboden voor beperkte en kleinschalige inbreiding of uitbreiding, passend bij de lokale context.

Zoals eerder gesteld ziet de gemeente op verschillende thema's mogelijkheden voor meer samenwerking met de samenleving en initiatieven van onderop. Collectieven zoals lokale energiecoöperaties worden in de Hoofdlijnennotitie nadrukkelijk aangehaald als kansrijk concept in de opgave rondom nieuwe clusters voor duurzame energie.

Een inzet op aantrekkelijke alternatieven voor autogebruik sluit aan bij de in de Hoofdlijnennotitie beschreven ambitie in het prioriteren van duurzame verplaatsingswijzen zoals lopen, fietsen en openbaar vervoer. Zoals in de Hoofdlijnennotitie beschreven, zet de gemeente hiertoe onder andere in op de doorontwikkeling van snelfietsroutes en wordt geïnvesteerd in een goede ontsluiting van nieuwe woon- en werkgebieden per fiets en openbaar vervoer. Ook op het gebied van autobereikbaarheid worden de nodige voorzieningen getroffen, met aandacht voor het faciliteren en de elektrificatie en duurzame concepten zoals deelmobiliteit.

SCENARIO 3

LOKALE EN LANDSCHAP-PELIJKE KRACHT

Kanttekeningen

- EXTRA INZET KLIMAAT: de actieve inzet op klimaatadaptieve maatregelen in de openbare ruimte en het landschap wordt door sommige bezoekers als te groot ervaren. Zo tonen enkele reacties een zorg dat de in dit scenario benoemde vernatting nadelige effecten met zich meebrengt voor de voedselproductie. Ook wordt de vraag gesteld of het volledig centraal stellen van het water- en bodemsysteem niet tot beperkingen voor nieuwe ontwikkelingen leidt, bijvoorbeeld bij het selecteren van nieuwe locaties voor woningbouw of economische uitbreiding.

Zoals eerder ook toegelicht onder de uitwerking van de opbrengsten van het stakeholder werkatelier, beschouwt de gemeente het als noodzakelijk om klimaatadaptieve maatregelen te treffen. In de Hoofdlijnennotitie vertaalt dit zich naar een inzet op het vergroten van de sponswerking van het landschap. Hierbij kunnen gebiedsgerichte maatregelen op het gebied van vernatting nodig zijn. Ze hebben als doel om op gemeentelijk niveau bij te dragen aan een grotere waterbeschikbaarheid voor zowel natuur als landbouw. In het geval van klimaatadaptieve maatregelen wordt altijd een goede afweging gemaakt ten opzichte van andere gebruiksfuncties, waaronder economische ontwikkelingen en

- FACILITEREN LANDBOUWTRANSITIE: de stevige inzet die dit scenario kent op het gebied van een transitie naar regeneratieve landbouw, wordt door verschillende deelnemers ter discussie gesteld. Een te stevige sturing op een grote omslag van bedrijfsprocessen en bedrijfsvoering voor de land- en tuinbouwsector in verschillende gesprekken als onwenselijk geduid, vooral als een dergelijke ambitie niet gepaard gaat met de benodigde (financiële) ondersteuning voor de sector.

- LOKALE ORGANISATIEKRACHT: uit de verschillende reacties op dit derde scenario blijkt dat men op meerdere thema's meer inzet op lokale organisatiekracht waarneemt. Tijdens de inloopavond geven enkele aanwezigen aan het faciliteren van initiatieven vanuit de gemeenschap in principe mooi te vinden, maar er worden ook vraagtekens gezet bij de haalbaarheid en maakbaarheid van het (in toenemende mate) leunen op een proactieve en organiserende gemeenschap.

woningbouw. Om conflicterende functies zoveel mogelijk te voorkomen en het water- en bodemsysteem zoveel mogelijk te beschermen, wordt in de Hoofdlijnennotitie geredeneerd vanuit de natuurlijke condities. Dit betekent onder andere dat (woning)bouw bij voorkeur plaatsvindt op hogere, drogere gronden en er zeer terughoudend om zal worden gegaan met bebouwing in beekdalen en andere nattere gebieden.

In de Hoofdlijnennotitie zet de gemeente in lijn met bovenlokale doelen in op agrarisch landgebruik dat beter is afgestemd op natuurlijke condities. De ambitie richting 2050 is een duurzame agrarische sector met toekomstbestendige bedrijfsmodellen, die agrariërs van een stabiel inkomen voorzien en ook duurzaam zijn voor water, bodem en biodiversiteit. De beoogde transitie in de landbouw zal stapsgewijs en in samenwerking met verschillende partijen in het landelijk gebied doorlopen moeten worden. In het Programma Landelijk Gebied wordt ingezet op alle zogeheten 'smaken groen', waarbij de landbouw een van de smaken vormt. In ieder van de deelgebieden is de balans tussen de landbouw en de andere smaken groen verschillend, maar ruimte voor de landbouw komt in elk van de deelgebieden terug. De gemeente beschouwt zichzelf een partner in de landbouwtransitie, die mee kan denken in doorontwikkeling van bedrijven, bijvoorbeeld op het gebied van alternatieve verdienmodellen.

De zorgen die worden geuit over lokale organisatiekracht worden binnen de context van landelijke trends en ontwikkelingen herkend. Tegelijkertijd bieden lokale kenmerken zoals een sterke sociale cohesie en een bovengemiddeld aandeel in vrijwilligerswerk een goede basis om verder op te bouwen. Met de keuzes uit de Hoofdlijnennotitie wenst de gemeente de juiste randvoorwaarden te scheppen om deze gemeenschapskracht en het lokale verenigingsleven te ondersteunen.

Swipocratie

Tussen 3 en 28 november 2025 vulden 423 deelnemers de online peiling Swipocratie in. In deze peiling stonden 34 stellingen en dilemma's centraal die te maken hebben met zaken zoals woningbouw, duurzaamheid, economie en natuur. De voorgelegde stellingen vormden een (versimpelde) doorwerking van de drie toekomstscenario's die centraal stonden in deze fase van het proces om te komen tot de omgevingsvisie.

Methodologie
Swipocratie is een tool die deelnemers op een simpele, intuïtieve manier keuzes en dilemma's voorlegt. Deelnemers worden gevraagd om tussen twee opties een keuze te maken.

De stellingen impliceren vaak een afruil: kiest u voor parkeren voor de deur, of toch liever groen voor de deur? In de vraagstelling is geprobeerd om deze afruil zo scherp mogelijk te presenteren. Het is belangrijk om te melden dat dit een peiling blijft en dat de realiteit altijd complexer is. Desondanks bieden de antwoorden op de stellingen een inzicht in de opvattingen en standpunten van inwoners op verschillende thema's die de omgevingsvisie raken. De resultaten laten zien op welke onderwerpen men verdeeld is, en waar juist meer consensus bestaat. De gevoerde gesprekken tijdens de inloopbijeenkomst van 4 november 2025 - die plaatsvond aan het begin van deze participatieronde - bieden een kwalitatieve duiding dankzij de ruimte voor nuances en het doorvragen op keuzes.

Communicatie
Om de representativiteit te borgen is er een zo breed mogelijke groep inwoners benaderd om mee te doen aan de Swipocratie. Via social media zijn er gerichte advertenties uitgezet. Hiermee kon onder andere gestuurd worden op woonplek en leeftijd. Ook is de Swipocratie gepromoot op de gemeentelijke website, in berichten op de social media kanalen en via berichten in het Voorster Nieuws. Daarnaast is de Swipocratie tijdens de Dag van Voorst onder de aandacht gebracht en zijn lokale sportverenigingen benaderd om de Swipocratie onder de aandacht te brengen.

Blik op de deelnemers
In totaal vulden 423 deelnemers de Swipocratie in. Met dit aantal respondenten kan met een betrouwbaarheid van 95% en een foutmarge van 5% uitspraken worden gedaan over de hele populatie van de gemeente Voorst. Circa 28% van de deelnemers is jonger dan 35 jaar. De leeftijdscategorie 55 - 64 jaar werd het sterkst vertegenwoordigd. Het grootste deel van de respondenten (circa 32%) komt uit Twello. Circa 9% van de deelnemers woont niet in de gemeente, maar gaat hier wellicht wel naar werk of school.

Resultaten Swipocratie
In de tabel die volgt zijn de resultaten van de Swipocratie peiling op hoofdlijnen weergegeven. Hierbij worden enkele stellingen uitgelicht. Het volledige overzicht van de uitkomsten op de stellingen is opgenomen in de infographic op de laatste pagina's van dit document.

	Hoofdlijnen belangrijkste resultaten Swipocratie	Hoe verwerkt in de omgevingsvisie?
 WONEN	In meerdere stellingen werden deelnemers gevraagd naar hun kijk op het thema wonen. Onder andere ging het daarbij om de opgave voor woningbouw: bijna driekwart van de respondenten (74%) is het eens met de stelling dat nieuwe woningen er gewoon moeten komen, ook als het daardoor drukker in de gemeente wordt. Circa tweederde van de deelnemers (68%) spreekt qua doelgroepen een voorkeur uit om vooral te bouwen voor kleinere huishoudens (1- of 2-persoons), in plaats van voor grotere huishoudens (gezinnen). Op de vraag of er vooral gebouwd moet worden voor starters en gezinnen of voor ouderen die een bestaande woning achterlaten zijn de meningen meer verdeeld: 54% verkiest bouw voor ouderen boven de bouw van woningen voor starters en gezinnen. Ook op de vraag waar nieuwe woningen moeten komen toont de Swipocratie dat de meningen verdeeld zijn: 52% stemt voor bouwen binnen de dorpen, terwijl 48% kiest voor uitbreiding aan de rand van de dorpen. Een meerderheid (70%) van de deelnemers ziet liever woningen in elk dorp bijgebouwd, tegenover 30% die stemt voor woningbouw alleen bij de stationslocaties Voorst, Klarenbeek en Twello.	De uit de Swipocratie getoonde breed gedragen noodzaak voor de woningbouwopgave wordt in de Hoofdlijnennotitie vertaald naar een ambitie van maximaal +3.000 woningen in de periode 2030 - 2050. Hiermee wordt voor de lokale behoefte gebouwd, maar worden ook huishoudens van buitenaf aangetrokken. De Hoofdlijnennotitie beschrijft de inzet op het stimuleren van doorstroming met een focus op betaalbare en compacte oplossingen. Tegelijkertijd ziet de gemeente ook kansen voor de ontwikkeling van nieuwe woonmilieus gericht op gezinnen en jonge huishoudens. Hiermee hoopt de gemeente een diverse bevolkingsopbouw te faciliteren. Wat betreft de locatie voor woningbouw kiest de gemeente voor een gecombineerde aanpak: er wordt ingezet op verdichting binnen de dorpen (inbreiding) maar ook op uitbreiding aan de rand van de dorpen. In lijn met de voorkeur om in elk dorp woningen te bouwen, hanteert de gemeente een getrapte woningbouwstrategie die ontwikkeling passend bij de lokale schaal en context mogelijk maakt. Wel wordt daarbij de grootste groei voorzien in Twello, gevolgd door Klarenbeek, Voorst en Terwolde.
 VOORZIEN-INGEN	Binnen het thema voorzieningen werd een stelling over de locatie van voorzieningen voorgelegd. Uit de antwoorden blijkt dat voor een meerderheid van 57% de voorkeur uitgaat naar een breed aanbod van voorzieningen in Twello boven een beperkter aanbod verspreid over de dorpen. Tegelijkertijd vindt een meerderheid ook dat Twello niet te 'stads' moet worden: tweederde van de deelnemers is het oneens met de stelling *'Twello mag meer 'stads' worden (meer winkels, woningen en verkeer), ook als dit ten koste gaat van het dorpse karakter'.* Ook geeft een meerderheid van 71% in een andere stelling aan dat zij wanneer ze oud(er) zijn alleen in een klein dorp willen wonen, als daar genoeg voorzieningen zijn. Op het gebied van ontmoetingsmogelijkheden in de gemeente werd gevraagd of men liever in elk dorp een centrale ontmoetingsplek ziet of liever elkaar ontmoet in de buurt bij sport- en speelplekken: 56% van de respondenten verkiest hier een centrale ontmoetingsplek boven ontmoeten in de buurt bij speel- en sportplekken.	Op het gebied van voorzieningen beoogt de gemeente in de Hoofdlijnennotitie een getrapte aanpak om een goed en gevarieerd niveau aan voorzieningen te faciliteren. Binnen deze aanpak wordt voor Twello ingezet op behoud en versterking van een compleet voorzieningenniveau. Daarbij gaat het om maatschappelijke voorzieningen, cultuur, detailhandel, onderwijs, zorg en horeca. Bij het vormgeven aan het centrum van Twello streeft men naar een levendig, onderscheidend en duurzaam centrum dat zich nog altijd kenmerkt door een dorps karakter. Voor de overige dorpen geldt dat de gemeente streeft naar prettig oud(er) worden in elk dorp. Dit vertaalt zich naar de inzet op een basisniveau aan voorzieningen op het gebied van ontmoeting, zorg, (basis)onderwijs en waar mogelijk boodschappen in Voorst, Klarenbeek en Terwolde en voor de overige kernen het streven naar (behoud van) een ontmoetingsfunctie en goede bereikbaarheid van de voorzieningen elders. Over de vorm van de ontmoetingsplek wordt in de Hoofdlijnennotitie geen eenzijdige keuze gemaakt, dit kan afhankelijk van de lokale context zowel gaan om een centrale (overdekte) locatie als over een locatie in de buitenruimte.
	Meer dan driekwart van de deelnemers (77%) verkiest inzet op het groeien en duurzamer worden van lokale bedrijven boven een inzet op het aantrekken van nieuwe bedrijven. Op de stelling *'nieuwe bedrijfsruimten moeten er gewoon*	Passend bij de aangegeven voorkeur voor de groei van lokale bedrijven, zet de gemeente in de Hoofdlijnennotitie in op het bieden van voldoende ontwikkelruimte voor het lokaal MKB. In het geval van huisvesting van nieuwe bedrijvigheid, wordt een relatie

ECONOMIE EN LANDBOUW	*komen, ook al wordt het daardoor drukker op de weg'* antwoordt een kleine meerderheid (53%) met 'nee'. Wat betreft het type economie waar de gemeente vooral ruimte aan moet bieden, kiest een meerderheid van 56% voor dienstverlenende bedrijven en stemt 44% juist op meer ruimte voor maak- en productiebedrijven. Ook vindt 56% van de deelnemers dat er strengere eisen op het gebied van milieu en duurzaamheid aan nieuwe bedrijven mogen worden gesteld, ook als dit ten koste gaat van werkgelegenheid. Op het gebied van landbouw geeft een ruime meerderheid (74%) aan graag groente, fruit en vlees uit de buurt te kopen, ook als dit wat duurder is.	met lokale werkgelegenheid als randvoorwaarde gesteld. Qua type bedrijvigheid wordt gekozen voor doorontwikkeling van vrijetijdseconomie, ondernemen in het landelijk gebied, ondernemende dorpen (detailhandel en voorzieningen) en sterk MKB, bestaande uit een combinatie van productie en diensten. Specifiek voor de stationsomgevingen beschrijft de Hoofdlijnennotitie de ambitie om kansen aan te grijpen voor de vestiging van publieksvriendelijke bedrijvigheid. De inzet op herstructurering, intensivering en uitbreiding van werklocaties beschouwt de gemeente als essentieel om behoud van werkgelegenheid binnen de gemeente te waarborgen. Rekening houdend met de druk op de infrastructuur, stelt de Hoofdlijnennotitie dat nieuwe bedrijvigheid altijd gepaard moet gaan met maatregelen die een goede bereikbaarheid garanderen. Vanuit het streven naar toekomstbestendige bedrijvigheid, kiest de gemeente ervoor om ontwikkelingen te verbinden met heldere kaders op bijvoorbeeld het gebied van klimaatadaptatie en de energietransitie. Expliciete uitspraken over de korte ketens op het gebied van voedselproductie en -verkoop doet de Hoofdlijnennotitie niet. Rekening houdend met de inzet op beleefbaarheid van het landelijk gebied, wordt verkoop van streekproducten wel als kansrijk concept beschouwd.
 MOBILITEIT	In de Swipocratie peiling werden deelnemers ook op hun kijk op verschillende vervoermiddelen bevraagd. Op de stelling of men met betere fietsverbindingen vaker de fiets zou pakken, antwoordt een meerderheid van 59% bevestigend. Bij een vergelijkbare stelling die vraagt of men vaker het OV zou gebruiken bij betere overstapmogelijkheden op (deel-)fiets en auto, antwoordt een meerderheid van 55% met 'nee'. De stelling *'ik vind dat verkeersveiligheid voorop moet staan, ook als dit betekent dat ik nog maar 30 km/uur mag rijden op bepaalde wegen'* wordt met een meerderheid van 80% ondersteund. Op het gebied van parkeren geeft een minderheid (38%) aan dichtbij de winkels parkeren belangrijker te vinden dan een autoluwe straat met terrassen.	In de Hoofdlijnennotitie streeft de gemeente naar het vormgeven aan de transitie naar duurzame mobiliteit door bij ruimtelijke inrichting voorrang te geven aan actieve vormen van verplaatsing zoals wandelen en fietsen en door op lokaal en regionaal verband doorontwikkeling van snelfietsroutes te faciliteren. Ook kansen voor de ontwikkeling van vervoersknooppunten waar verschillende vervoermiddelen samenkomen, worden kansrijk geacht. Expliciete uitspraken over het verlagen van snelheden ten behoeve van verkeersveiligheid worden in de Hoofdlijnennotitie niet gedaan, maar sluiten wel aan bij het gedachtegoed om langzaam verkeer te prioriteren in de inrichting van de openbare ruimte. Bij nieuwe gebiedsontwikkelingen worden kansen benut om de mogelijkheden voor autoluwe zones te verkennen. Onder andere in het traject van het ambitiedocument voor Twello Centrum, is ruimte voor parkeren een belangrijk thema. Zoals in de Hoofdlijnennotitie wordt geduid, is het streven slim ruimtegebruik met behoud van noodzakelijke (collectieve) parkeervoorzieningen.
 DUURZAAM-HEID	Het thema duurzaamheid kwam in de peiling via verschillende stellingen aan bod. Bijna driekwart van de deelnemers (73%) is het eens met de stelling *'energie die we gebruiken in onze gemeente, moeten we zoveel mogelijk zelf opwekken'.* Wanneer deelnemers worden bevraagd op de locatie voor energieopwek, dan verkiest 65% opwek op kleine schaal verspreid over de gemeente boven opwek op grote schaal op een paar plekken. Een meerderheid van de deelnemers (60%) is het oneens met de stelling *'als ik kan meeprofiteren van de winst van een windmolen, vind ik een windmolen in de buurt geen*	Op het gebied van energievoorzieningen stelt de gemeente in de Hoofdlijnennotitie het uitgangspunt dat in 2050 75% van de energievraag in de gemeente duurzaam wordt opgewekt binnen de gemeentegrenzen. Concrete locaties voor de opwekking van duurzame energie vormen geen onderdeel van de Hoofdlijnennotitie. Wel spant de gemeente zich in voor doelgerichte opwekking, gekoppeld aan de lokale energievraag. Dit kent onder andere uitwerking in de doorontwikkeling van lokale energy hubs. Ondanks de verdeeldheid onder participanten over de mogelijkheden voor zonne- en windenergie, stelt de gemeente dat - rekening houdend met de beoogde groei op het

	probleem'. Een vergelijkbare stelling op zonnevelden zorgt voor meer verdeeldheid: 51% vindt zonnevelden als ze goed worden ingepast in het landschap geen probleem, 49% is het hiermee oneens. Op het gebied van duurzame ontwikkelingen is een meerderheid (65%) voorstander van zo duurzaam mogelijk bouwen, ook als dit meer kost.	gebied van woningen en bedrijvigheid - het richting 2050 noodzakelijk is om ook nieuwe clusters voor duurzame energie te verkennen. Daarbij ziet de gemeente ook een rol weggelegd voor lokale energiecoöperaties. Vanuit het centraal stellen van landschappelijke kwaliteit, vormt zorgvuldige inpassing en omgang met het landschap bij energieproject een belangrijke randvoorwaarde. Aansluitend bij de richting uit de Swipocratie uitkomsten, zet de gemeente maximaal in op duurzaam bouwen, waar mogelijk in combinatie met de productie van biobased materialen.
 NATUUR EN LANDSCHAP	Binnen het thema natuur en landschap werd een voor Swipocratie klassiek dilemma voorgelegd: liever groen voor de deur en verder weg parkeren, of direct voor de deur parkeren? Een kleine meerderheid (55%) geeft de voorkeur aan groen voor de deur, tegenover 45% die kiest voor direct voor de deur parkeren. In een andere stelling werd ruimte voor openbaar groen tegenover ruimte voor woningbouw gepositioneerd: tweederde van de deelnemers (66%) ziet liever hogere gebouwen met meer openbaar groen, in plaats van laagbouw met minder groen. Tot slot geeft 73% van de deelnemers aan zich te kunnen vinden in de stelling *'om beter voorbereid te zijn op het veranderende klimaat, moet de gemeente inwoners actief helpen met het vergroenen van tuinen'.*	Zoals in de Hoofdlijnennotitie beschreven, gaat aandacht uit naar het bewaken van de groene kwaliteiten van de woonomgeving, recreatiegebieden en bedrijventerreinen. Met het oog op ruimtelijke kwaliteit, biodiversiteit en klimaatadaptatie wordt ingezet op voldoende kwalitatief groen. Hoewel in het document geen nadrukkelijke uitspraken over parkeren worden gedaan, zal de afweging tussen parkeerruimte en ruimte voor groen gemaakt worden met het oog op de lokale context en opgaven. Hierbij geldt wel dat een inrichting van de openbare ruimte die vooral duurzame verplaatsingswijzen ruimte geeft het uitgangspunt is. De voorkeur die in de Swipocratie werd geuit op het gebied van hogere bouw met meer openbaar groen, sluit aan bij de ambitie om met het oog op behoud van voldoende ruimte voor groen vaker te kiezen voor compacte en gestapelde bouw. Het streven naar een klimaatbestendige leefomgeving komt op verschillende momenten in de Hoofdlijnennotitie aan bod. Hoewel niet expliciet benoemd, ziet de gemeente binnen dit doel kansen in vergroening van privéterreinen.
 RECREATIE EN TOERISME	Uit de Swipocratie blijkt dat een groot deel van de inwoners kansen ziet voor recreatie en toerisme: bijna driekwart van de deelnemers (74%) geeft aan het prima te vinden als er meer bezoekers naar recreatiegebieden in de gemeente komen, ook als het hiermee drukker wordt. Ook in meer aanbod voor bezoekers in het buitengebied, zoals (natuur)kampeerplekken en B&B's, kan een meerderheid (60%) zich vinden. Op de stelling of meer recreatie (zoals wandelroutes, strandjes) langs de IJssel een goed idee is, ook als dit soms ten koste gaat van rust en natuur, antwoordt een kleinere meerderheid (55%) met 'ja'.	De mogelijkheden die een groot deel van de Swipocratie deelnemers ziet in doorontwikkeling van de recreatieve sector, komen terug in de geformuleerde ambities in de Hoofdlijnennotitie. Zo stelt de gemeente aanwezige kansen te willen verzilveren door versterking van de lokale recreatieve sector en bijbehorend routenetwerk. Aansluitend bij de verschillende zones die in het Programma Landelijk Gebied gedefinieerd worden, worden daarbij in het buitengebied diverse kansen gezien voor instandhouding en uitbreiding van het bestaande aanbod aan dag- en verblijfsrecreatie, aansluitend bij het profiel van de gemeente als groenste hart. Specifiek voor recreatie bij de IJssel beschrijft de Hoofdlijnennotitie alleen mogelijkheden te zien voor natuurinclusieve, extensieve vormen van recreatie. Dit vanwege de beschermde status van de uiterwaarden als Natura2000, waarbij behoud en herstel van natuurwaarden centraal staat.

OVERIGE OPMERKINGEN

Nadat de stellingen doorlopen waren, kregen deelnemers van de Swipocratie de vraag of ze nog opmerkingen of tips mee wilden geven. Een deel van de respondenten maakten hier gebruik van. Thema's die bij deze vraag meerdere keren aangehaald werden, zijn de wens voor meer betaalbare woningen verspreid over de dorpen, aandacht voor behoud van het karakteristieke landschap, een gewenste inzet op betere bereikbaarheid per openbaar vervoer en inzet op het vergroten van de verkeersveiligheid. Daarnaast werd door enkele respondenten aangegeven dat men in deze vorm van vraagstelling een genuanceerd optie, zoals 'geen mening' of 'een tussenweg', mist. Ook werd terecht gesteld dat complexe vraagstukken van de omgevingsvisie, zoals het afwegen van woningbouw tegen groen, in de realiteit zelden zwart-wit zijn.

Onderwerpen die in de afsluitende, open vraag aan bod kwamen, worden grotendeels herkend uit de inbreng vanuit de andere participatiemiddelen die in deze fase zijn ingezet. Opmerkingen over de beperkingen van de vraagstelling worden herkend en begrepen. Zoals ook beschreven in de toelichting op dit participatiemiddel, is de gemeente zich ervan bewust dat de realiteit altijd complexer is dan in de vraagstellingen beoogd. Met dit feit is rekening gehouden bij het interpreteren van de antwoorden. Daarnaast is er ook bewust voor gekozen om naast dit participatiemiddel een inloopbijeenkomst te organiseren, waar in de gevoerde gesprekken meer ruimte voor nuancering bestond.

Bezoek bij Zone.College

Op maandag 3 november waren leden van de projectgroep voor de omgevingsvisie te gast op het Zone.College in Twello. Tijdens een gastles werden leerlingen uit de 6e klas meegenomen in het werk dat een gemeente doet, wat de omgevingsvisie is en waarom deze gemaakt wordt. Vervolgens was het tijd om de leerlingen aan het woord te laten: *wat vinden zij als generatie van de toekomst belangrijk in hun leefomgeving?* Aan de hand van de Swipocratie peiling werden diverse stellingen en dilemma's aan de jongeren voorgelegd. Nadat iedereen de Swipocratie had ingevuld, was het tijd om met elkaar het verdiepende gesprek te voeren over enkele stellingen. In groepjes bogen de leerlingen zich over een drietal stellingen. Ze werden daarbij uitgedaagd om de achterliggende redenatie voor verschillende keuzemogelijkheden te duiden. Ook werd ze gevraagd om een advies aan de gemeente mee te geven. De gastles werd afgesloten met een klassikale discussie, waarin leerlingen waardevolle en interessante inzichten en bevindingen over thema's zoals woningbouw, groen en participatie met elkaar en de projectgroep deelden.

Zo werd onder andere gesproken over de wens voor meer betaalbare woningen in de dorpen. Verschillende leerlingen spraken de wens uit om in de gemeente te kunnen blijven wonen en deelden zorgen over het gebrek aan een passend woningaanbod. Tegelijkertijd uitte een ander deel de verwachting dat zij in de toekomst naar een andere gemeente zouden verhuizen, met bijvoorbeeld een meer stedelijke omgeving en stedelijke voorzieningen. Zij sluiten niet uit dat ze op latere leeftijd terugkeren naar de gemeente Voorst, waarbij de groene omgeving, de ruimte en de dorpse sfeer als belangrijkste kwaliteiten worden aangemerkt. Vanuit deze ervaringen, werd vrijwel unaniem geconcludeerd dat het realiseren van voldoende woningen voor verschillende doelgroepen een prangende opgave is.

In de beantwoording van de stellingen werd duidelijk dat de leerlingen deze kwaliteiten in de toekomst ook nog graag in de gemeente terugzien, maar dat dit niet betekent dat er geen ruimte is voor ontwikkeling. Concreet werd voorgesteld om binnen de dorpen soms hoger te bouwen, zodat elders ruimte blijft voor groen. Ook woningbouw aan de dorpsranden vonden de leerlingen denkbaar, mits er aandacht blijft voor natuur en landbouw.

De leerlingen concluderen dat het verdelen van de schaarse ruimte best een complexe puzzel is. In de adviezen die zij mee gaven, moedigen ze aan om op zoek te gaan naar slimme oplossingen waarbij functies elkaar niet uitsluiten. Maatwerk was volgens de leerlingen een belangrijk uitgangspunt: de uitwerking van opgaven moet aansluiten bij de lokale context. Om tot betere plannen te komen is het volgens de leerlingen van belang om te investeren in samenwerking met lokale partijen.

Digitale vragenlijst ‘Voorst Spreekt’

Een alternatieve mogelijkheid om digitaal deel te nemen aan de eerste participatieronde, werd geboden via het online inwonerpanel ‘Voorst Spreekt’. Tussen 5 november en 1 december 2025 vulden 501 mensen de vragenlijst in het kader van de omgevingsvisie gemeente Voorst in. De vragenlijst bestond uit een afwisseling van gesloten en open vragen, die zich richtten op de drie toekomstscenario’s die in deze fase van het proces het centrale gespreksmiddel vormden.

Methodologie
Aan de hand van een beknopte tekstuele toelichting werden deelnemers van de vragenlijst meegenomen in de drie opgestelde toekomstscenario’s voor gemeente Voorst 2050. Na het lezen van de toelichting op het toekomstbeeld, werd deelnemers gevraagd in hoeverre het betreffende scenario hen aansprak en werd de mogelijkheid voor toelichting geboden. Deze vraag werd opgevolgd door een aantal stellingen die aansluiten bij de keuzes uit het scenario. Bij elk van deze stelling werd ook bewust de keerzijde van de medaille belicht. Wanneer men aangaf dat ze het eens waren met een stelling, werd met een vervolgstelling in de vorm van “Vindt u dit ook als…?” een dilemma voorgelegd. Tot slot kregen panelleden de gelegenheid om laatste opmerkingen en/of advies mee te geven.

In de voorbereiding van de digitale vragenlijst is er bewust voor gekozen om de stellingen aan te laten sluiten bij de vraagstelling in de Swipocratie. De mogelijkheid om door te vragen op stellingen en mogelijkheid tot toelichting te geven, maakte de burgerpeiling een vorm van verdieping op de Swipocratie.

Communicatie
Om de representativiteit te borgen is er een zo breed mogelijke groep inwoners benaderd om mee te doen. Alle leden van het inwonerpanel (1.041 leden) ontvingen een uitnodiging om deel te nemen aan de digitale vragenlijst. Daarnaast is de vragenlijst ook via een open link verspreid onder de samenleving. Via de gemeentelijke website, in berichten op de social media kanalen en via berichten in het Voorster Nieuws werd men gewezen op de mogelijkheid om deel te nemen.

Blik op de deelnemers
In totaal vulden 501 deelnemers deze digitale vragenlijst van het inwonerpanel Voorst Spreekt in. De groep deelnemers bestond uit 444 panelleden en 57 respondenten die de vragenlijst via een open link invulden. Met dit aantal respondenten kan met een betrouwbaarheid van 95% en een foutmarge van 4,32% uitspraken worden gedaan over de hele populatie van de gemeente Voorst.

De vragenlijst is door een diverse groep deelnemers ingevuld. De leeftijdscategorie 65 - 74 jaar werd het sterkst vertegenwoordigd, met slechts 6% bleef de groep van <35 jaar ondervertegenwoordigd. In lijn met de verdeling naar woonplaats, komt meer dan de helft van de respondenten (circa 52%) uit Twello.

Resultaten digitale vragenlijst ‘Voorst Spreekt’
In de tabel die volgt zijn de resultaten van de digitale vragenlijst op hoofdlijnen weergegeven. Een samenvatting van de resultaten is opgenomen in de factsheet op de laatste pagina’s van dit document.

	Hoofdlijnen opbrengsten digitale vragenlijst	Hoe verwerkt in de omgevingsvisie?
Scenario 1 ONTSPANNEN WOON-GEMEENTE	**Algemene indruk** Het eerste scenario wordt door een meerderheid van de deelnemers (63%) als heel aantrekkelijk of aantrekkelijk gezien. Als reden waarom het scenario aantrekkelijk wordt geacht, noemen meerdere deelnemers de nadruk die ligt op behoud van een groene woonomgeving. Ook voldoende aandacht voor de woningbouwopgave en een gezonde leefomgeving worden meerdere keren aangehaald als positieve punten in het scenario. Tegelijkertijd is er ook een groep deelnemers (16%) die aangeeft het scenario juist (heel) onaantrekkelijk te vinden. In de toelichting wordt dit in verband gebracht met te weinig ruimte voor economische ontwikkeling, te weinig aandacht voor leefbaarheid van de kleinere dorpen en een groeiambitie die te hoog ervaren wordt. **Blik op de stellingen** De eerste stelling die aan dit toekomstscenario gekoppeld werd, vroeg deelnemers aan te geven in hoeverre ze het eens waren met de uitspraak *"In 2050 moeten fietsers en wandelaars in woonwijken meer centraal staan dan auto's".* Een meerderheid van 59% gaf aan het eens te zijn met deze stelling. Het overgrote deel van de groep die het eens is met deze stelling, geeft aan het niet erg te vinden als hierdoor verplaatsingen per auto langer duren. Wanneer het centraal stellen van de fietser en wandelaar in verband wordt gebracht met minder parkeerplekken, geeft iets meer dan de helft van de respondenten aan het dan niet meer eens te zijn met de stelling. Circa driekwart (74%) van de deelnemers geeft aan het eens te zijn met de stelling *"In 2050 staat gezondheid voorop. Daarom moeten bedrijven zich aan strengere regels voor het milieu houden".* Wanneer deze groep wordt gevraagd dit ook te vinden als de betreffende bedrijven zorgen voor werkgelegenheid, is een kleine meerderheid het nog steeds eens. Op de stelling *"In de toekomst moeten we woningen bouwen voor mensen die nu in de gemeente wonen én voor mensen van buitenaf"* wordt enigszins verdeeld gereageerd. 52% van de deelnemers geeft aan zich te kunnen vinden in de stelling, maar ook antwoordt 27% het juist oneens te zijn. Op de vervolgvraag of men zich kan vinden in de stellingen, ook wanneer dit betekent dat het drukker wordt in de gemeente, antwoordt een duidelijke meerderheid bevestigend.	De gewaardeerde focus op de groene kwaliteiten vormt een belangrijk uitgangspunt in de Hoofdlijnennotitie, waarin de gemeente inzet op het vasthouden en verstevigen van de positie van Voorst als groenste hart binnen de Stedendriehoek. Onder het credo 'sterke dorpse ontwikkeling, met behoud en versterking van het landschap', worden opgaven op het gebied van woningbouw, economische ontwikkeling, leefbaarheid en het bewaken van natuurlijke en landschappelijke kwaliteiten in samenhang opgepakt. In tegenstelling tot de in het scenario opgenomen groeiambitie van circa 4.000 woningen, hanteert de Hoofdlijnennotitie een maximum van 3.000 woningen tussen 2030 en 2050 als stip op de horizon. In de Hoofdlijnennotitie kiest de gemeente ervoor om prioriteit te geven aan duurzamere vormen van verplaatsing: lopen, fietsen en openbaar vervoer. Het uitvoeren van deze ambitie vraagt om de nodige voorzieningen en de nodige ruimte. In sommige gevallen kan deze ambitie tegenover autobereikbaarheid komen te staan, bijvoorbeeld in het geval van het hanteren van lagere snelheden. Voor nieuwe gebiedsontwikkelingen worden - gebiedsgericht - mogelijkheden verkend voor (door)ontwikkeling van autoluwe zones en meer flexibele omgang met parkeernormen. Bij het bewerkstelligen van deze ambities op het gebied van mobiliteit blijft aandacht uitgaan naar behoud van noodzakelijke voorzieningen voor duurzaam autogebruik, waarbij ook gekeken wordt naar innovatieve vervoerswijzen op bijvoorbeeld het gebied van deelmobiliteit. Op het gebied van gezondheid beschrijft de Hoofdlijnennotitie het streven naar een gezonde balans tussen wonen en bedrijvigheid, met aandacht voor het verbeteren van milieukwaliteit. Op enkele plekken in de gemeente worden daartoe kansen gezien voor het mengen van functies, zoals wonen met publieksvriendelijke bedrijvigheid. Tegelijkertijd kiest de gemeente ook voor het beschermen van bestaande bedrijfsruimte voor bedrijven met hogere milieucategorieën. In het garanderen van gezondheid worden minimaal de geldende normen gevolgd, maar worden ook aanvullende eisen voor een gezonde leefomgeving verkend. In de Hoofdlijnennotitie kiest de gemeente een koers die aansluit bij de stelling: met een groei van maximaal 3.000 woningen tussen 2030 en 2050 wordt niet alleen gebouwd voor de lokale behoefte, maar richt men zich ook op huishoudens van buitenaf. Deze groei is geen doel op zich, maar wordt beschouwd als middel om

leefbaarheid, gemeenschapskracht en draagkracht voor voorzieningen te versterken.

Scenario 2

DYNAMISCH KNOOPPUNT IN HET GROEN

Algemene indruk

Een meerderheid van 58% beoordeelt het tweede scenario als (heel) aantrekkelijk. In de toelichting koppelt men dit onder andere aan de aandacht die uitgaat naar jongeren en starters op de woningmarkt, maar ook aan de aandacht voor duurzaamheid en innovatie. 14% van de deelnemers geeft aan het scenario niet aantrekkelijk te vinden, en benoemt hierbij argumenten zoals een vrees voor teveel belasting op de natuur en landschap door verstedelijking, toenemende recreatie en toerisme en grootschalige energieopwek. Een vrij grote groep (26%) geeft aan neutraal tegenover het scenario te staan, zij vinden de keuzes niet aantrekkelijk maar ook niet onaantrekkelijk.

Blik op de stellingen

Op de stelling "*In de toekomst moeten woningen vooral binnen de dorpen worden gebouwd*" antwoordt een meerderheid van 59% instemmend. Van de groep die het eens is met deze stelling, is een ruime meerderheid dat ook wanneer wordt geïmpliceerd dat dit ook kan betekenen dat er vaker gekozen wordt voor hoogbouw. Ook als geïmpliceerd wordt dat de auto daardoor niet altijd direct voor de deur kan, is een meerderheid het nog eens met de stelling.

Ook bij de stelling "*In 2050 mag de gemeente Voorst meer bezoekers ontvangen in het landelijk gebied. Dit kan met meer (natuur)kampeerplekken en B&B's*" geeft 59% van de respondenten aan het (helemaal) eens te zijn. Uit de vervolgvraag blijkt dat het merendeel van deze respondenten dit ook vindt, wanneer het hierdoor drukker wordt in de natuur. Wanneer wordt gevraagd of meer bezoekers in het landelijk gebied ook ten koste van landbouwactiviteiten mag gaan, antwoordt een kleine meerderheid van de deelnemers afwijzend.

Een kleine meerderheid (55%) van alle deelnemers is het (helemaal) eens met de stelling "*Het bedrijfsleven moet kunnen groeien. We maken plek zodat bedrijven kunnen groeien en ontwikkelen*". 19% van de respondenten kan zich hier niet in vinden en een kwart staat neutraal tegenover de stelling. Het grootste deel van de respondenten ziet nog steeds mogelijkheden voor bedrijfsuitbreidingen, ook wanneer dit mogelijk betekent dat het drukker op de weg wordt.

In de Hoofdlijnennotitie is op het gebied van woningbouw en duurzaamheid aansluiting gezocht bij de elementen uit het tweede scenario die over het algemeen positief beoordeeld werden. Zo worden starters en jonge huishoudens uitgelicht als belangrijke doelgroepen, die bijdragen aan een diverse bevolkingsopbouw en draagvlak voor voorzieningen. In lijn met de inhoud van dit scenario, wenst de gemeente opgaven op het gebied van duurzaamheid actief op te pakken. Bij het vormgeven aan de ambities vormt toenemende ruimtedruk een belangrijk aandachtspunt. Onder andere door ruimtelijke ontwikkelingen in te steken vanuit de vier leidende principes die in de Hoofdlijnennotitie opgenomen zijn, zet de gemeente actief in op zorgvuldig ruimtegebruik.

Overeenstemmend met het merendeel van de deelnemers van het inwonerpanel, wordt in de Hoofdlijnennotitie ervoor gekozen om bij het vormgeven aan de groeiopgave de focus in eerste instantie op inbreiding te leggen. Om bij inbreiding voldoende ruimte voor groen met een klimaatadaptieve functie te behouden, wordt daarbij in de dorpen vaker voor compacte en gestapelde bouw gekozen.

Zoals ook toegelicht onder de uitwerking van de Swipocratie opbrengsten, ziet de gemeente in het buitengebied mogelijkheden om recreatie te versterken als economische drager. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de zonering zoals deze is vastgelegd in het Programma Landelijk Gebied en zal per zone een andere balans gezocht worden tussen landbouw, recreatie en andere functies zoals natuurontwikkeling. Zo wordt gesteld dat in de 'productief groene zone' voedselproductie de boventoon blijft voeren, terwijl in andere zones meer mogelijkheden voor dag- en/of verblijfsrecreatie worden gezien.

Om behoud van werkgelegenheid binnen de gemeentegrenzen te borgen, zet de gemeente zich in om parallel aan woningbouwopgave via herstructurering, intensivering en uitbreiding van werklocaties te voorzien in voldoende ontwikkelruimte voor het lokaal MKB. Rekening houdend met bijkomende effecten op het gebied van verkeer, wordt in de Hoofdlijnennotitie benoemd dat het toevoegen van bedrijvigheid gepaard gaat met aandacht voor nodige maatregelen op het gebied van bereikbaarheid voor alle soorten vervoer en het beperken van nadelige effecten op de lokale verkeerssituatie.

Scenario 3

LOKALE EN LANDSCHAP-PELIJKE KRACHT

Algemene indruk

Het derde scenario ontvangt overwegend positieve reacties: 69% geeft aan het scenario (heel) aantrekkelijk te vinden. Men koppelt dit onder andere aan de inzet op lokale kracht en aandacht voor de sociale cohesie, maar ook aan de focus op een zorgvuldige omgang met natuurlijke systemen. Circa 10% van de deelnemers vindt het scenario juist (heel) onaantrekkelijk. Argumenten die hierbij gegeven worden, gaan onder andere over twijfels over de praktische haalbaarheid van doelstellingen, een vrees voor economische stilstand en te weinig focus op de woningbouwopgave.

Blik op de stellingen

Een duidelijke meerderheid (89%) geeft aan het (helemaal) eens te zijn met de stelling *"Ieder dorp moet ook in 2050 goede basisvoorzieningen hebben, zoals: plekken om elkaar te ontmoeten, zorg, onderwijs"*. Uit de vervolgvragen blijkt dat men hier veel waarde aan hecht: ook als dit hen vraagt om zichzelf als vrijwilliger in te zetten en als dit de gemeente meer geld kost, blijft een meerderheid 'ja' antwoorden.

Het merendeel van de deelnemers (73%) geeft aan het (helemaal) eens te zijn met de stelling *"In 2050 moeten woningen en de woonomgeving zo duurzaam en natuurvriendelijk mogelijk zijn"*. Op de vervolgvraag of deze groep het ook eens is met deze stelling als de kosten die hiermee gepaard gaan zich vertalen in hogere huizenprijzen, antwoordt een meerderheid met ja. Ook wanneer wordt geïmpliceerd dat men dan mogelijk zelf een actieve rol in groenonderhoud moet innemen, blijkt dat een ruime meerderheid het eens blijft met de stelling.

Als antwoord op de stelling *"Ideeën voor duurzame energieopwek moeten vooral van inwoners en lokale groepen komen"* antwoordt de grootste groep neutraal (niet eens / niet oneens). Circa 31% geeft aan het oneens te zijn met de stelling. Van de groep voorstanders (25%) blijft het merendeel voorstanders van lokale energieopwekking, ook als dit betekent dat dit kan leiden tot vertraging van de energiedoelen.

De positieve geluiden over zowel de aandacht voor sociale cohesie als voor zorgvuldige omgang met de natuurlijke systemen hebben doorwerking in de Hoofdlijnennotitie gevonden. Onder andere door de inzet op passende groei die bijdraagt aan een diverse bevolkingssamenstelling en door ruimte te bieden voor ontmoeting, faciliteert de gemeente het verder benutten van de kracht van lokale gemeenschappen. Om dorpse ontwikkeling een toekomstbestendige invulling te geven en in goede balans te laten staan met natuur- en landschapsdoelen, worden de kenmerken van het natuurlijke bodem- en watersysteem als vertrekpunt voor ruimtelijke keuzes gehanteerd.

De duidelijke voorkeur die onder de deelnemers van het inwonerpanel uitgaat naar de aanwezigheid van basisvoorzieningen in ieder dorp, wordt herkend en begrepen. De gemeente hecht waarde aan de aanwezigheid van basisvoorzieningen in ieder dorp en beschouwt een groei van het aantal inwoners als middel om draagkracht voor voorzieningen te versterken. Tegelijkertijd geldt dat door externe factoren niet altijd te garanderen is dat voorzieningen in de toekomst overeind blijven. Vanuit deze kennis wordt in de Hoofdlijnennotitie ingezet op een getrapte aanpak. Zoals hierboven al eerder toegelicht, gaat dit om de positionering van Twello als dorp met een compleet niveau aan voorzieningen en Voorst, Klarenbeek en Terwolde als basisdorpen waar ingezet wordt op een ontmoetingsplek, zorgpunt, (basis)onderwijs en waar mogelijk een winkel voor boodschappen. Voor de overige dorpen staat de aanwezigheid van een ontmoetingsplek voorop en worden goede bereikbaarheid van diensten elders gefaciliteerd. Met deze aanpak wil de gemeente actief bijdragen aan een stevige sociale basis.

In de Hoofdlijnennotitie spreekt de gemeente de ambitie uit dat nieuwe woonwijken zo klimaatrobuust mogelijk worden ingericht en wordt maximaal ingezet op klimaatrobuuste en duurzame bouw van woningen, waar mogelijk in combinatie met productie van biobased materialen. Ook voor de bestaande woningvoorraad worden investeringen beoogd die bijdragen aan toekomstbestendige woningen in klimaatrobuuste wijken. Op het gebied van biodiversiteit wordt gesteld dat ruimtelijke ontwikkelingen waar mogelijk natuurinclusief van aard zijn.

De Hoofdlijnennotitie beschrijft de opgave om in relatie tot de groei in het aantal woningen en bedrijvigheid, ook nieuwe clusters voor duurzame energie te verkennen om daarmee te voorzien in de energiebehoefte. Lokale energiecoöperaties kunnen daarbij, zoals wordt gesteld in het document, een belangrijke rol spelen.

Werksessie met de gemeenteraad

Naast de uitgebreide inzet op het gesprek over de drie scenario's voor gemeente Voorst met de samenleving en stakeholders, vormde ook de gemeenteraad een belangrijke doelgroep in deze fase van het proces. Op dinsdag 11 november vond een interactieve werksessie rondom de toekomstscenario's plaats. Na een beknopte toelichting op het proces tot nu toe, gingen de aanwezige raadsleden in drie groepen uiteen. Onder begeleiding van de projectgroep voor de omgevingsvisie rouleerden de raadsleden langs de drie scenario's. Bij elk scenario kregen zij een korte toelichting en kregen ze de gelegenheid om vragen te bestellen en bovenal aandachtspunten mee te geven. Vragen die daarbij aan bod kwamen: *Wat vindt u kansrijke elementen voor de toekomst van de gemeente Voorst in 2050 en waarom? Welke elementen sluiten niet aan bij de gewenste toekomst? Op welke plekken worden knelpunten voorzien? Mist u nog cruciale zaken?*

De werksessie leidde tot constructieve gesprekken rondom de verschillende thema's en vraagstukken. De uitkomsten van de gesprekken hebben, samen met de uitkomsten van de andere participatiemiddelen, geleid tot de Hoofdlijnennotitie Omgevingsvisie gemeente Voorst. Tijdens een Informatieve Beeldvormende Bijeenkomst op 19 januari 2026 is de totstandkoming van de Hoofdlijnennotitie gepresenteerd aan de gemeenteraad.

PARTICIPATIE FASE 2 - GEBIEDSGERICHTE UITWERKING

MEI/JUNI 2026

Met de Hoofdlijnennotitie als basis is in de laatste fase van het proces verder gewerkt aan een meer gedetailleerde en gebiedsgerichte uitwerking van de koers en kernambities voor de uiteindelijke omgevingsvisie van de gemeente Voorst. In deze fase zijn de ambities en keuzes voor de gehele gemeente vertaald naar acht deelgebieden binnen de gemeente.

Deze gebiedsgerichte uitwerking stond centraal in de tweede participatieronde, waarin men opnieuw is uitgenodigd om met elkaar en de gemeente mee te denken over de gewenste toekomst van de leefomgeving. In mei en juni 2026 vonden verschillende bijeenkomsten plaats waarin een brede groep inwoners, ondernemers, belangenorganisaties en stakeholders werd gevraagd om te reageren op de voorstellen.

De voorkeuren en adviezen die uit de verschillende participatiebijeenkomsten zijn opgehaald, zijn als belangrijke input meegenomen bij het opstellen van de uiteindelijke omgevingsvisie.

01 **STAKEHOLDER WERKATELIER #2**

02 **INLOOPBIJEENKOMSTEN**

Stakeholder werkatelier #2

Op 11 mei 2026 vond het tweede stakeholder werkatelier in het kader van de omgevingsvisie gemeente Voorst plaats in het gemeentehuis. Circa 40 vertegenwoordigers van ketenpartners, maatschappelijke organisaties en de lokale dorpsbelangenorganisaties kwamen samen om met elkaar in gesprek te gaan over de ambities en voorgestelde keuzes voor de leefomgeving van 2050. Na een plenaire presentatie gingen de deelnemers in vier groepen uiteen om de ruimtelijke vertaling van ambities op kaart en de uitwerking van de ambities voor de verschillende deelgebieden door te spreken. De gesprekken per deelgebied werden gevoerd aan de hand van tekstuele omschrijvingen en een ‘tegel’ die de voorgestelde keuzes voor het deelgebied visualiseert. Daarnaast lag op elke tafel een integrale concept-visiekaart.

De betrokkenheid van de stakeholders en de vertegenwoordiging vanuit diverse disciplines leidden tot waardevolle gesprekken. De uitkomsten van deze bijeenkomst zijn - naast de uitkomsten van de inloopbijeenkomsten - meegenomen als belangrijke input voor de verrijking en aanscherping van de keuzes voor de uiteindelijke omgevingsvisie. Op hoofdlijnen (niet uitputtelijk) werd de volgende input opgehaald:

	Hoofdlijnen opbrengsten stakeholder werksessie #2	Hoe verwerkt in de omgevingsvisie?
DORPEN	**CENTRUMDORP (TWELLO)** De gepresenteerde keuzes voor centrumdorp Twello werden in de verschillende gesprekken overwegend positief ontvangen door deelnemers. Binnen de gesprekken werd veelal gesproken over de woningbouwopgave. Hoewel aanwezigen zich kunnen vinden in de beschreven woningbouwambitie voor de lange termijn, zien zij ook een opgave in het vinden van geschikte locaties naast de reeds bestaande woningbouwontwikkelingen. De inzet op meer compacte, gestapelde woonvormen in en rondom het centrum (verdichting) wordt vanuit zorgvuldig ruimtegebruik aangemoedigd, maar tegelijkertijd wordt ook gewezen op risico's die dit met zich mee kan brengen op het gebied van hitte- en waterstress. Daarnaast wordt ook een opgave omtrent de ruimte voor autoparkeren bij een groei van het aantal woningen benoemd. Deelnemers vragen zich af of de huidige wensen omtrent parkeren bij de woning in de toekomst nog te beantwoorden zijn. Tot slot wordt ook de aanwezigheid van de spoorlijn benoemd als aandachtspunt bij woningbouwontwikkelingen: voor woningbouw nabij het spoor gelden strenge randvoorwaarden om veiligheid en milieukwaliteit te waarborgen. **MIDDELGROTE DORPEN (KLARENBEEK, TERWOLDE, VOORST)** Uit de gevoerde gesprekken over de ambities voor de middelgrote dorpen Klarenbeek, Terwolde en Voorst blijkt dat men zich over het algemeen herkend in de beschreven visie. Deelnemers zien kansen voor woningbouw die voorziet in de lokale woonbehoeften, maar waarbij ook ruimte wordt geboden voor terugkeerders. Het bewaken van de sociale cohesie en het dorps karakter worden daarbij als belangrijke aandachtspunten ingebracht. Het meegroeien van lokale voorzieningen met de woningbouwontwikkelingen ziet men als randvoorwaardelijk voor het bewaken van de leefbaarheid. Er wordt gesproken van een hoge druk op huidige voorzieningen zoals de scholen en huisartsen, die naar verwachting met een groei van het aantal inwoners zal toenemen. Ook wordt in enkele gesprekken de groei van de dorpen in verband gebracht met bereikbaarheid en verkeersveiligheid: meer verkeersdeelnemers en meer verkeersbewegingen vragen volgens enkele deelnemers om ingrepen zoals extra oversteekplaatsen en/of het verbeteren van de huidige fietsverbindingen. **DORPEN (BUSSLOO, DE VECHT, NIJBROEK, POSTERENK, STEENENKAMER, TEUGE, WILP, WILP-ACHTERHOEK)** In de gesprekken over de dorpen is het versterken van aanwezige kwaliteiten en het bewaken van de leefbaarheid een belangrijke rode draad. Zo wordt door	**CENTRUMDORP (TWELLO)** In de ontwerp-omgevingsvisie is de woningbouwambitie voor het dorp Twello gesteld op circa 1.500 woningen tot 2050. Om als gemeente perspectief te bieden op de beoogde invulling van deze ambitie, wordt in de ontwerp-omgevingsvisie naast een toelichting op de korte termijn ontwikkelingen (diverse inbreidingslocaties en Twello Noord) ook uitspraak gedaan over mogelijke onderzoekslocaties voor de lange termijn. Daarbij wordt geconcludeerd dat aanvullende uitbreiding noodzakelijk wordt geacht en benoemt de gemeente de zuid- en oostzijde van Twello als onderzoekslocaties voor dorpsuitbreiding in een bredere context. De aandachtspunten die geplaatst worden bij inbreiding en verdichting worden door de gemeente herkend en beschouwd als zaken die bij de nadere uitwerking van woningbouwinitiatieven in samenwerking met partners onderdeel vormen van de integrale afweging. Om negatieve effecten te minimaliseren, vormt een natuurinclusieve en klimaatbestendige inrichting van de openbare ruimte een belangrijk streven. In de ontwerp-omgevingsvisie wordt uiteengezet via welke stappen de gemeente hier aan wil werken. Op het gebied van parkeren worden voor dit deelgebied in de ontwerp-omgevingsvisie geen aanvullende uitspraken gedaan, maar geldt de in de kernambities eerder geformuleerde uitspraak dat de gemeente bij nieuwe gebiedsontwikkeling gebiedsgerichte mogelijkheden voor (door)ontwikkeling van autoluwe zones en meer flexibele omgang met parkeernormen verkent. De gevraagde aandacht voor veiligheid en milieukwaliteit bij initiatieven nabij het spoor beschouwt de gemeente als onderdeel van het bovenlokale leidende principe 'veilige en gezonde leefomgeving' waarvoor zij zorg draagt. Het beschermen en bevorderen van gezondheid en veiligheid vormt expliciet onderdeel binnen visie- en planvorming, maar voor de volledigheid wordt voor ontwikkelingen rondom het spoor in de gebiedsgerichte uitwerking op basis van deze input nu nadrukkelijk beschreven dat aandacht uitgaat naar de gevoeligheid van nieuwe functies op het gebied van fysieke veiligheid en geluidsoverlast van treinverkeer. **MIDDELGROTE DORPEN (KLARENBEEK, TERWOLDE, VOORST)** In de ontwerp-omgevingsvisie beschrijft de gemeente haar ambitie voor een toekomstbestendig (maatschappelijk) voorzieningenaanbod in de drie middelgrote dorpen. De gemeente erkent dat woningbouw druk kan leggen op de aanwezige voorzieningen, maar ziet ook kansen vanwege een groeiend draagvlak voor het

meerdere deelnemers bijvoorbeeld gesproken over de waarde van het groen in de dorpen, dat ook een rol speelt als een aangename plek voor ontmoeting in de buitenruimte. De ruimte die in de dorpen wordt voorzien om met passende woningbouw in te spelen op veranderende woonbehoeften in de dorpen (waaronder die van een groeiende groep ouderen) wordt positief ontvangen door aanwezigen. Wel wordt op het gebied van voorzieningen een enkele kanttekening bij deze ambitie geplaatst: om de dorpen toegankelijk te houden voor oudere inwoners zijn niet alleen de juiste woningen nodig, maar is ook nabijheid van (in)formele zorg volgens deelnemers een vereiste. Om hier invulling aan te geven, zien deelnemers kansen in het ondersteunen van lokale steunpunten, mobiele voorzieningen en/of voorzieningen die gedeeld worden tussen meerdere dorpen. Daarnaast komt ook het faciliteren van mantelzorgwoningen (bijvoorbeeld kangoeroewoningen) voorbij als kansrijke oplossing voor informele zorg. Binnen het thema verkeer geven enkele aanwezigen aan het STOMP-principe niet volledig toepasbaar te vinden op de lokale context van de dorpen, ondanks dat zij het stimuleren van wandelen en fietsen wel positief vinden. Volgens hen ligt de voornaamste kans in het stimuleren van deze vervoermiddelen in het verbeteren van verkeersveiligheid. Zaken zoals verlichting van fietspaden en het scheiden van fietspaden en autowegen worden hierbij aangedragen.

voortbestaan of uitbreiding van voorzieningen. Draagkracht voor deze voorzieningen vanuit de dorpen is hierin wel altijd leidend.

Op het gebied van bereikbaarheid en verkeersveiligheid kiest de gemeente in de ontwerp-omgevingsvisie nadrukkelijk voor toepassing van het STOMP-principe als afwegingskader. Met dit principe zet de gemeente in op een veiligere openbare ruimte, een betere verblijfskwaliteit en verlichting van de druk op wegen. In de ontwerp-omgevingsvisie is voor alle deelgebieden een zinsnede toegevoegd die expliciet belicht dat het STOMP-principe wordt gehanteerd om bij te dragen aan een betere verkeersveiligheid en leefbaarheid, juist ook met het oog op toenemende verkeersbewegingen. Concrete maatregelen zoals het aanwijzen van oversteekplaatsen passen niet bij de omgevingsvisie als visie op hoofdlijnen, dergelijk detailniveau komt in uitvoeringsprogramma's aan bod.

DORPEN (BUSSLOO,DE VECHT, NIJBROEK, POSTERENK, STEENENKAMER, TEUGE, WILP, WILP-ACHTERHOEK)

Op het gebied van zorgvuldige omgang met aanwezige kwaliteiten en het inspelen op veranderende woonbehoeften sluiten de uitspraken in de gebiedsgerichte uitwerking in de ontwerp-omgevingsvisie goed aan bij de geluiden uit de werksessie. De gemeente herkent de beschreven noodzaak voor nabijheid van (in)formele zorg. In de ontwerp-omgevingsvisie wordt toegelicht dat de gemeente bij voorkeur bestaande (zorg)voorzieningen in de dorpen behoudt, maar zich er ook van bewust is dat in de toekomst mogelijk niet voldoende draagkracht is. Om op deze mogelijkheid te anticiperen, wordt actief ingezet op multifunctioneel gebruik van bestaande locaties en mobiele voorzieningen. Naar aanleiding van gesprekken tijdens de werksessie, is aan deze uitspraak ter verduidelijking toegevoegd dat dit ook kan gaan om gedeelde voorzieningen. Initiatieven ten behoeve van het verlenen van mantelzorg worden in bestaand beleid reeds mogelijk gemaakt op basis van de landelijke wetgeving. Momenteel voert de landelijke overheid ontwikkelingen door in het beleid voor mantelzorgwoningen, die uiteindelijk doorwerking zullen vinden op lokaal niveau.

In de ontwerp-omgevingsvisie kiest de gemeente ervoor het STOMP-principe gemeentebreed te hanteren en daarmee ook toe te passen als inrichtingsprincipe voor de dorpen. De gemeente is van mening dat het investeren in verkeersveiligheid een wezenlijk onderdeel vormt van de gedachte achter de toepassing van het STOMP-principe. Zoals beschreven in de gebiedsuitwerkingen voor de deelgebieden van het buitengebied, gaat in de ontwerp-omgevingsvisie nadrukkelijk aandacht uit naar het borgen van verkeersveiligheid via een herkenbare inrichting van wegen, snelheidsremmende maatregelen, duidelijke overgangen tussen gebieden en inrichting met aandacht voor landbouwvoertuigen. Belangrijke kanttekening hierbij is dat het treffen van dergelijke maatregelen in

		bepaalde gevallen niet de bevoegdheid van de gemeente is, maar bijvoorbeeld die van Rijkswaterstaat (rijkswegen) of de provincie (provinciale wegen).
WERKLOCATIES	**WERKLOCATIES** De indeling die in de gebiedsuitwerking voor de verschillende werklocaties in de gemeente uiteen wordt gezet en de keuzes die hierbij horen qua type bedrijvigheid en beoogde ontwikkelruimte, worden overwegend herkend door de aanwezige partijen. Wel stellen enkele deelnemers vragen over de verhouding tussen de gemeentelijke ambities en het regionale ontwikkelperspectief van de Stedendriehoek. Ook wordt een oproep gedaan om in de visie op bedrijvigheid ook aandacht te besteden aan solitaire bedrijven in de gemeente, die een belangrijke bijdrage leveren aan de lokale economie, werkgelegenheid en leefbaarheid van de dorpen. Het verzoek is om meer perspectief te bieden op de bestaansmogelijkheden en kansen voor uitbreiding voor dit type bedrijven. Verder wordt in de verschillende gesprekken ook ingegaan op de ontwikkelingen rondom Luchthaven Teuge. Met name gaat het daarbij om de effecten van de uitbreiding Teuge West en de plannen voor de komst van een traumahelikopter voor het dorp Teuge en de verdere omgeving. Ook de gevolgen voor de bereikbaarheid bij een groei van de bedrijvigheid zijn onderwerp van gesprek. Bij de uitbreiding van locaties zoals Engelenburg-West vindt men het belangrijk dat voldoende aandacht uitgaat naar de verkeersbewegingen, waarbij (vracht)verkeer zo min mogelijk de dorpen doorkruist.	**WERKLOCATIES** De in de ontwerp-omgevingsvisie beschreven ambities op het gebied van ontwikkelruimte voor bedrijven sluiten aan bij regionale afspraken (Regionaal Programma Werklocaties) omtrent het voorzien in voldoende ruimte voor werk en economie in de Stedendriehoek. De ontwerp-omgevingsvisie biedt daarbij een nadere toelichting op de uitwerking per werklocatie. Voor de uitwerking van de uitbreidingsgebieden (De Kar,Engelenburg en de Luchthaven Teuge) geldt dat de gemeente Voorst rekening heeft gehouden met de regionale opgave richting 2050 en een inzet heeft gekozen die past bij de positie van Voorst binnen de regio. In de gebiedsgerichte uitwerking wordt per deelgebied toegelicht welke (ruimtelijke) mogelijkheden de gemeente ziet voor het toevoegen of uitbreiden van solitaire bedrijfslocaties. Maatwerk per locatie blijft het uitgangspunt. De mogelijkheden voor solitaire bedrijfslocaties verschillen per deelgebied, afhankelijk van gebiedsspecifieke kenmerken en opgaven. Hoewel in sommige deelgebieden (zeer) beperkte mogelijkheden worden gezien voor solitaire bedrijfslocaties, worden bestaande rechten van huidige bedrijven op deze locaties met de uitspraken in de ontwerp-omgevingsvisie niet aangetast. De gemeente herkent de signalen omtrent de ontwikkelingen rondom Luchthaven Teuge. De ontwerp-omgevingsvisie beschrijft op hoofdlijnen de inzet op luchtvaartgebonden bedrijvigheid, innovatie, educatie en recreatie gepaard met aandacht voor de ruimtevraag vanuit de (bovenlokale) functie op het gebied van zorg en veilig en met oog voor emissiereductie, de energietransitie en het beperken van negatieve omgevingseffecten. De ontwerp-omgevingsvisie is echter niet de plek voor nadere uitwerking van deze ontwikkeling. Nadere uitwerking van het ontwikkelplan voor de luchthaven en de verschillende functies en belangen die hier bijeenkomen, landen in het omgevingsprogramma Luchthaven Teuge dat momenteel in ontwikkeling is. Het in kaart brengen en anticiperen op nadelige verkeerseffecten vormt vanzelfsprekend onderdeel van de te doorlopen ruimtelijke procedure binnen het nader vormgeven van de uitbreidingslocaties voor bedrijvigheid. In de ontwerp-omgevingsvisie beschrijft de gemeente de ambitie de bereikbaarheid van werklocaties te borgen en te verbeteren, door mobiliteitskeuzes te maken die aansluiten bij de ligging, functie en schaal van een gebied en het STOMP-principe.

BUITENGEBIED

GROENE BUFFER

De voorgestelde keuzes voor het deelgebied ‘groene buffer’ werden grotendeels positief ontvangen. Deelnemers geven aan zich te kunnen vinden in de prioriteit die natuur in deze zone krijgt om vergroeiing van het bebouwd gebied te voorkomen. Tegelijkertijd wordt door enkele aanwezigen wel aandacht gevraagd voor het agrarische gebruik van het deelgebied. Met het oog op de verschillende ruimteclaims in de groene buffer en de beschreven inzet op natuur en landschap, twijfelen zij of voldoende ruimte overblijft voor ontwikkeling van bestaande agrarische bedrijven in de zone.

MOZAÏEKLANDSCHAP

In de gesprekken over de voorgestelde keuzes concluderen aanwezigen dat er in het mozaïeklandschap veel functies bij elkaar komen en vragen om goede aansluiting op elkaar. Op het gebied van landbouw spreken deelnemers met elkaar over de rol van de agrariër. Hoewel kansen voor landschaps- en natuurbeheer als (extra) verdienmodel door agrariërs door enkele deelnemers kansrijk wordt genoemd, trekken andere deelnemers de haalbaarheid van dit verdienmodel in twijfel. Ook de omgang met recreatie is meermaals onderwerp van gesprek. Door enkele aanwezigen worden zorgen geuit over een groeiende druk van recreatie en toerisme. Daarbij ging het over de impact van meer recreatief gebruik op de natuur, maar ook over de impact op lokale verkeerssituaties. Opgeroepen wordt om recreatieve verkeersstromen goed in beeld te brengen en in te zetten op een duidelijke zonering, om daarmee overlast in de dorpen te beperken. Tot slot geven meerdere aanwezigen zich niet te kunnen vinden in de ruimte die wordt geboden voor grondopstellingen met zonne-energie. Daarbij wordt onder andere genoemd dat men dit tegenstrijdig vindt met de inzet op een betere ruimtelijke kwaliteit.

AGRARISCH LANDSCHAP

Hoewel deelnemers zich over het algemeen kunnen vinden in de geformuleerde keuzes voor het agrarisch landschap, volgden uit de gesprekken enkele thema’s die meer discussie opriepen. Daarbij werd voornamelijk ingegaan op de (on)mogelijkheden tussen behoud van ruimte voor agrarische productie en andere opgaven die op het gebied afkomen. Zo werd door enkele deelnemers benadrukt dat zij voorstander zijn van een terughoudendheid in het toevoegen van woonmogelijkheden in dit deelgebied, omdat dit belemmeringen met zich mee kan brengen voor de bedrijfsvoering. In het geval van (her)ontwikkeling van leegstaande of vrijkomende agrarische bebouwing, gaf men aan behoefte te hebben aan een duidelijke visie in welke gevallen en op welke plekken binnen het gebied transformatie naar wonen mogelijk geacht wordt. Daarbij worden kansen gezien in het faciliteren van uitruil van grond. Tot slot zagen enkele deelnemers

GROENE BUFFER

In de ontwerp-omgevingsvisie beschrijft de gemeente de keuze voor natuur als voornaamste drager van de groene buffer. Wel wordt daarbij nadrukkelijk vermeld dat de focus op natuur hand in hand gaat met het agrarisch gebruik van het deelgebied. Om aan te sluiten bij de ecologische en landschappelijke kwaliteiten, wordt daarbij ingezet op extensivering van agrarische activiteiten. Ook worden kansen gezien voor het voortzetten van het traditionele pachtmodel waarin agrariërs met landgoedeigenaren samenwerken aan diverse doelstellingen op het landgoed (o.a. via natuur- en waterbeheer door agrariërs). Met de beschreven insteek worden bestaande rechten van agrarische bedrijven in dit deelgebied niet aangetast, maar wordt wel het ontwikkelperspectief richting natuurinclusieve en duurzame landbouw neergezet.

MOZAÏEKLANDSCHAP

In de derde kernambitie van de ontwerp-omgevingsvisie beschrijft de gemeente haar inzet op een duurzame agrarische sector met toekomstbestendige bedrijfsmodellen. Rekening houdend met de inzet op het versterken van cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteiten van het mozaïeklandschap ziet de gemeente in dit deelgebied mogelijkheden voor aanvullende, alternatieve verdienmodellen, bijvoorbeeld in de vorm van langdurige beheercontracten. Ook duurzame energieproductie wordt benoemd als mogelijk alternatief verdienmodel voor (extensiverende) agrariërs. De gemeente is zich ervan bewust dat dit verdienmodel geen volledige vervanging vormt. De duurzame landbouw is en blijft daarom een belangrijk verdienmodel in het gebied. Ook voor dit deelgebied geldt dat de bestaande rechten van agrarische bedrijven niet aangetast worden.

Op het gebied van recreatie beschrijft de ontwerp-omgevingsvisie de inzet op het vergroten van de aanwezige recreatieve potentie, met nadrukkelijk aandacht voor de balans tussen rust en reuring. Aan de hand van geuite zorgen tijdens de werksessie en de inloopbijeenkomsten, is in de ontwerp-omgevingsvisie een verduidelijking omtrent de recreatieve ontvangstlocatie toegevoegd: de ontvangstlocatie betreft een plek bij recreatiegebied Bussloo waar (de verkeersstromen van) intensievere vormen van recreatie bij elkaar worden gebracht, in samenwerking met de Veluwe Alliantie. Met gerichte inrichting met passende informatievoorzieningen en goede aansluiting op het recreatieve netwerk van de gemeente en daarbuiten, is deze ingreep bedoeld ter verbetering van het samenkomen van recreatieve routes. Door de juiste voorzieningen te bieden, beoogt de gemeente het recreatief verkeer rondom Bussloo juist in betere banen te leiden. Waar de ontwerp-omgevingsvisie de ambities op het gebied van recreatie in het mozaïeklandschap op hoofdlijnen beschrijft, zullen deze in de nadere uitwerking van een gebiedsprogramma Middengebied verder uitgewerkt worden.

meer kansen om in het agrarisch landschap in te zetten op alternatieve energiebronnen, zoals mestvergisting of waterstof. Dit vanwege mogelijk te maken slimme combinaties met agrarisch gebruik, maar voornamelijk vanwege de zorg dat alleen de ambitie op zonne-energie niet voldoende dekkend is om de energie opgaven te beantwoorden.

IJSSELLANDSCHAP
Ook voor het IJsselllandschap geldt dat de gepresenteerde keuzes over het algemeen positief ontvangen werden door de deelnemers. De primaire focus op natuur en waterveiligheid en de keuzes die daarmee samenhangen werden logisch geacht. Binnen de ruimte voor landbouw die beschreven wordt, zien enkele deelnemers mogelijkheden om meer nadruk te leggen op het behoud van kenmerkende melkveehouderijen in dit gebied. Daarbij worden koppelkansen gezien om aan te sluiten bij natuurdoelen, bijvoorbeeld als het gaat om het behoud van grasland voor weidevogels. Ook wordt door aanwezigen gesproken over de omgang met recreatie in de uiterwaarden. Rekening houdend met de kwetsbare natuur, zien enkele deelnemers slechts beperkt mogelijkheden voor meer recreatieve functies. Een noodzaak voor een regionale visie op recreatie, mede met het oog op de verwachte groei aan gebruikers, wordt daarbij onderstreept.

ALGEMENE OPMERKING BUITENGEBIED
Buiten de opmerkingen die meegegeven werden over specifieke deelgebieden van het buitengebied, werd in het algemeen tijdens de bijeenkomst ook aandacht gevraagd voor het waarborgen van veiligheid in het buitengebied. Hierbij werd bijvoorbeeld gewezen op de toenemende kans op natuurbranden in bosrijke zones en de noodzaak om tijdig ingrepen te doen ten behoeve van het voorkomen, beperken en bestrijden.

De gemeente neemt kennis van de kanttekeningen die verschillende deelnemers plaatsten bij de uitspraak om in het mozaïeklandschap ruimte te bieden voor duurzame energie in de vorm van grondopstellingen met zonne-energie. In de ontwerp-omgevingsvisie blijft deze intentie overeind staan. De gemeente beschouwt het mozaïeklandschap als relatief het meest geschikte gebied om bij te dragen aan de duurzame energieopgave. In dit gebied liggen momenteel al drie grote velden met grondopstellingen met zonne-energie. Daarnaast biedt deze vorm van duurzame energieopwek kansen als alternatief verdienmodel, mits dit een duidelijke meerwaarde oplevert voor het gebied. Zoals ook beschreven in de ontwerp-omgevingsvisie geldt een goede landschappelijke en cultuurhistorische inpassing als belangrijke voorwaarde. Tevens dienen nieuwe ontwikkelingen op dit gebied geen afbreuk te doen aan de ambities ter versterking van de landgoedsfeer.

AGRARISCH LANDSCHAP
In de ontwerp-omgevingsvisie kiest de gemeente nadrukkelijk voor landbouw als voornaamste drager van het deelgebied. Bij het beantwoorden van opgaven op bijvoorbeeld het gebied van landschappelijke kwaliteit, natuurontwikkeling en recreatie wordt nadrukkelijk rekening gehouden met de ruimte voor toekomstbestendige voedselproductie. Binnen het vormgeven aan de landbouwtransitie staat de gemeente in beginsel positief tegenover verbreding van verdienmodellen, innovatie en experimenten om de milieu-impact te verlagen.

Voor de beoogde omgang met (her)ontwikkeling leegstaande agrarische bebouwing geldt dat de ontwerp-omgevingsvisie slechts de ambities op hoofdlijnen beschrijft. Een nadere uitwerking van (on)mogelijkheden volgt in het te ontwikkelen Rood voor Groen beleid. Rekening houdend met de agrarische productie in het gebied, stelt de gemeente wel nadrukkelijk dat mogelijke woonfuncties in beginsel geen belemmeringen mogen opleveren voor agrarische productie in het gebied.

De gemeente herkent de zorgen omtrent het bieden van voldoende ruimte voor de energieopgave. Vanwege de wens om grond beschikbaar te houden voor agrarische productie, is zij echter terughoudend met ruimte voor grondopstellingen met zonne-energie in dit deelgebied. Naast het faciliteren van energieproductie op daken van stallen en passend op of bij het boerenerf, wordt in het kader van het Regionaal Programma Energie in regionaal verband verkend of (aanvullende) alternatieve energiebronnen kansrijk zijn. Deze informatie is naar aanleiding van de participatie opbrengsten in de ontwerp-omgevingsvisie opgenomen.

IJSSELLANDSCHAP

In de ontwerp-omgevingsvisie zet de gemeente in op waterveiligheid en natuur als voornaamste dragers van het IJssellandschap, gecombineerd met landbouw die past bij de natuur- en waterveiligheidsdoelstellingen. De genoemde melkveehouderijen zijn een geschikt voorbeeld van de duurzame landbouw die de gemeente in dit deelgebied voor ogen heeft.

De gemeente herkent zich in de gedachte dat recreatief gebruik in het IJssellandschap goed moet samengaan met de natuurwaarden (en met waterveiligheid en agrarisch gebruik). Daarom beschrijft de ontwerp-omgevingsvisie een inzet op een extensieve vorm van recreatief medegebruik. Daarbij geldt dat de gemeente bestaande recreatieve functies koestert, maar terughoudend is met het toestaan van intensievere recreatieve functies zoals verblijfsrecreatie.

ALGEMENE OPMERKINGEN BUITENGEBIED
Het borgen van veiligheid in het buitengebied beschouwt de gemeente als onderdeel van het bovenlokale leidende principe ‘veilige en gezonde leefomgeving’ waarvoor zij zorg draagt. Het beschermen en bevorderen van gezondheid en veiligheid vormt expliciet onderdeel binnen visie- en planvorming. De gemeente herkent echter het reële risico op natuurbranden in bosrijke gebieden tijdens droge perioden. Vanuit deze kennis is voor de deelgebieden ‘groene buffer’ en 'mozaïeklandschap', waar zich de bosrijke gebieden bevinden, een uitspraak over de gemeentelijke inzet op dit thema toegevoegd.

Informatie-bijeenkomsten

Op 2 en 3 juni 2026 bezochten in totaal circa 130 geïnteresseerde inwoners, ondernemers en organisaties de twee georganiseerde informatiebijeenkomsten voor de omgevingsvisie in Terwolde (d'Olde Melkfabriek) en Bussloo (Out of the office).

Tijdens beide bijeenkomsten stonden de acht gebiedsgerichte uitwerkingen van ambities en keuzes voor de leefomgeving van de gemeente Voorst 2050 centraal. Na een plenaire introductie konden aanwezigen de verschillende voorstellen bekijken en deze door middel van stickers en post-its van reacties voorzien. Medewerkers van de gemeente Voorst en adviesbureau RUIMTEVOLK waren aanwezig om de voorgestelde keuzes extra toe te lichten en het gesprek met bezoekers aan te gaan. Belangstellenden konden de informatie voorafgaand aan de bijeenkomsten online bekijken.

De gesprekken tijdens de bijeenkomst waren constructief van aard. Over het algemeen werden de gepresenteerde keuzes goed ontvangen. De gesprekken leidden tot de uitwisseling van interessante, toekomstgerichte ideeën over nadere concretisering en uitvoering. De uitkomsten van deze bijeenkomsten worden - naast de uitkomsten van het stakeholder werkatelier - meegenomen als belangrijke input voor de verrijking en aanscherping van de keuzes voor de uiteindelijke omgevingsvisie. Op hoofdlijnen (niet uitputtelijk) werd de volgende input opgehaald:

	Hoofdlijnen opbrengsten informatiebijeenkomsten	Hoe verwerkt in de omgevingsvisie?
DORPEN	**CENTRUMDORP (TWELLO)** Tijdens beide bijeenkomsten konden de voorgestelde keuzes voor centrumdorp Twello vooral op positieve geluiden van aanwezigen rekenen. Bij verschillende keuzes werden groene stickers geplakt, die aangeven dat men zich kan vinden in de ambities. De meeste waardering ging uit naar de inzet op een levendig dorpshart met een breed aanbod aan voorzieningen, het werken aan een verkeersveilige en gezonde leefomgeving en de inzet op een openbare ruimte die voorbereid is op een veranderend klimaat. Op het thema woningbouw was enige verdeling zichtbaar: naast enkele positieve beoordelingen van de ambitie om 1.500 woningen in Twello toe te voegen tot 2050, ontving deze ambitie ook enkele negatieve beoordelingen. De negatieve beoordelingen werden in de toelichting gekoppeld aan zorgen over de impact die een groei van het aantal woningen (en daarmee aantal inwoners) betekent voor verkeersbewegingen en de aanwezigheid van groen in het dorp. Vergelijkbare zorgen werden gedeeld in relatie tot de uitspraak om circa 1/3 van de woningbouwopgave in te vullen via inbreiding, die ook zowel steun als lichte kritiek ontving. Specifiek werd daarbij gesproken over de noodzakelijke aandacht voor leefbaarheid bij een toename van verstening, ook met het oog op risico's zoals hittestress. Aanvullende input die men meegeeft tijdens de bijeenkomsten en via de reactiemogelijkheid per mail, gaat over de omgang met houtstook in de bebouwde omgeving: zo geeft een groep inwoners mee bij nieuwbouw geen ruimte te zien voor (hout)stookmogelijkheden en wordt opgeroepen tot introductie van stookvrije zones. **MIDDELGROTE DORPEN (KLARENBEEK, TERWOLDE, VOORST)** Ook de voorstellen voor de middelgrote dorpen Klarenbeek, Terwolde en Voorst werden over het algemeen door de bezoekers goed ontvangen. Binnen het thema woningbouw voor de middelgrote dorpen was tijdens de eerste bijeenkomst enige verwarring ontstaan over de duiding van de totale ambitie van circa 750 woningen: voor verschillende deelnemers was het niet duidelijk dat dit aantal betrekking had op de woningbouw voor de drie dorpen samen. In de veronderstelling dat het over 750 woningen per dorp ging, zijn er verschillende rode stickers geplakt. In de tweede bijeenkomst is de nodige verduidelijking toegevoegd en werd de keuze niet langer negatief beoordeeld. Bij de bouw van woningen vindt men het van belang dat goed wordt aangesloten	**CENTRUMDORP (TWELLO)** In de ontwerp-omgevingsvisie houdt de gemeente vast aan de woningbouwambitie van 3.000 extra woningen na 2030. Met het oog op de huidige omvang van het dorp en de lokale context en ontwikkelmogelijkheden, vertaalt dit zich naar de ambitie om in Twello ongeveer 1.500 woningen tot 2050 te realiseren. Vanuit het bewustzijn dat een toename van het aantal woningen en inwoners gepaard gaat met een groei van het aantal verkeersbewegingen, wordt nadrukkelijk gekozen voor het STOMP-principe als afwegingskader. Naar aanleiding van de bijeenkomsten is in de ontwerp-omgevingsvisie voor alle deelgebieden een zinsnede toegevoegd die expliciet belicht dat dit principe wordt gehanteerd om bij te dragen aan een betere verkeersveiligheid en leefbaarheid, juist ook met het oog op toenemende verkeersstromen. Met het oog op het bewaken van de dorpse kwaliteiten en de leefbaarheid, wordt in de ontwerp-omgevingsvisie nadrukkelijk ingezet op een zorgvuldige balans tussen verstedelijking en groen. Hiertoe kiest de ontwerp-omgevingsvisie onder andere voor het hanteren van het 'Groen Groeit Mee' principe bij dorpsuitbreidingen en wordt ingezet op gerichte investeringen in het behoud en versterken van groen in de openbare ruimte. Een zo klimaatrobuust mogelijke inrichting van nieuwe woningen en woonwijken vormt het uitgangspunt. Op het gebied van milieukwaliteit beschrijft de gemeente geldende normen te volgen en aanvullende eisen voor een veiligere en gezondere leefomgeving te verkennen. Specifiek rondom het thema houtstook wordt beschreven dat de gemeente het verbod op houtstook bij windstil weer blijft handhaven en daarmee inzet op een gezonde luchtkwaliteit voor alle inwoners. De aangedragen input bevat vooral uitvoeringsmaatregelen. De vraag óf en hoe wordt niet behandeld in de omgevingsvisie, maar heeft een logica bij het instrument 'omgevingsprogramma'. **MIDDELGROTE DORPEN (KLARENBEEK, TERWOLDE, VOORST)** Met de inzet op passende groei van de middelgrote dorpen, op een meer evenwichtig woningaanbod en op meer mogelijkheden voor compactere woonruimtes voor kleinere huishoudens sluit de geformuleerde keuze in de ontwerp-omgevingsvisie aan bij de geluiden uit de participatie. De totale ambitie van 750 woningen betreft een horizon tot 2050, wat zich per jaar vertaalt naar een gemiddelde toename van circa 35 woningen over de drie dorpen gezamenlijk. Om deze opgave in te vullen wordt zowel gekeken naar mogelijkheden voor kleinschalige als meer grootschalige ontwikkelingen. Vanzelfsprekend worden bij dergelijke ontwikkelingen verschillende partners tijdig aangehaakt, zoals in het

bij wensen van kleinere huishoudens en dat er goede aansluiting wordt gezocht bij de huidige kenmerken van het dorp. Enkele deelnemers uiten een wens voor gefaseerde woningbouw die ruimte geeft aan gestage groei. Specifiek voor het dorp Klarenbeek wordt gewezen op de noodzaak voor goede afstemming met plannen van buurgemeente Apeldoorn voor ontwikkeling van het dorp. Het onderzoeken van mogelijkheden voor uitbreiding richting de stations Klarenbeek en Voorst-Empe en het hanteren van het Groen Groeit mee-principe bij uitbreidingen worden beide positief beoordeeld. Goede treinverbindingen met de regio worden als randvoorwaardelijk gezien om woningbouw bij het station kansrijk te maken. Voor het dorp Voorst worden door enkele deelnemers vragen gesteld omtrent de status van mogelijke woningbouw ten westen van het dorp en hoe dit met de gepresenteerde ontwikkelrichtingen strookt.

Naast de inzet op uitbreiding, wordt ook door enkele aanwezigen verzocht om ook te kijken naar kansen voor inbreiding en het beter benutten van bestaande gebouwen, bijvoorbeeld door transformatie of woningsplitsing. Op het thema voorzieningen wordt ook de inzet op een sterk basisniveau aan (maatschappelijke) voorzieningen goed ontvangen. Tot slot wordt ook waardering geuit voor het blijven bieden van ruimte voor bedrijvigheid, bijvoorbeeld in combinatie met woningbouw bij nieuwe ontwikkelingen.

DORPEN (BUSSLOO, DE VECHT, NIJBROEK, POSTERENK, STEENENKAMER, TEUGE, WILP, WILP-ACHTERHOEK)
Vergelijkbaar met de reacties op de keuzes voor de grotere dorpen in de gemeente, vielen ook de voorstellen voor de dorpen Bussloo, De Vecht, Nijbroek, Posterenk, Steenenkamer, Teuge, Wilp en Wilp-Achterhoek voornamelijk in goede aarde. De inzet op een zuinige omgang met de lokale cultuur en het erfgoed bij nieuwe ontwikkelingen kon rekenen op de meeste groene stickers. In de toelichting geeft een deelnemer mee dat dit bij de uitvoering van de ambities ook vraagt voor maatwerk per dorp. Ook de ambitie voor behoud van een ontmoetingsplek per dorp en een verkeersveilige en gezonde omgeving werd door meerdere deelnemers gewaardeerd. Waar mogelijk ziet men naast een ontmoetingsplek ook andere bestaande voorzieningen graag behouden, omdat dit ook instroom van nieuwe, jongere huishoudens kan stimuleren.

Binnen het thema woningbouw ontvangt de ambitie ‘250 tot 750 woningen tot 2050’ meer rode stickers dan groene stickers. De motivatie voor de negatieve beoordeling blijken uiteen te lopen: sommige aanwezigen geven aan deze bandbreedte te ruim te vinden, anderen vragen meer duiding van de onderlinge verdeling over de dorpen en enkele inwoners geven aan dat 250 woningen als een te grote ambitie wordt ervaren met het oog op behoud van het kleinschalige karakter. Tegelijkertijd kan de inzet op inbreiding voor uitbreiding wel op veel bijval geval van Klarenbeek ook de gemeente Apeldoorn. De constatering dat uitbreiding richting de stations vraagt om goede treinverbindingen wordt door de gemeente herkend. Andersom ziet de gemeente ook kansen om juist met woningbouw nabij de stations te zorgen voor meer draagvlak voor instandhouding van de stations en de treinverbinding.

De ontwikkeling Voorst-West wordt beschouwd als een ontwikkeling op de kortere termijn, bedoeld voor het beantwoorden van de lokale woningbouwopgave van het dorp voor de komende jaren. Ter verheldering is naar aanleiding van de gestelde vragen deze ontwikkeling opgenomen in de ontwerp-omgevingsvisie (op visiekaart en in de toelichting) als onderzoekslocatie voor dorpsuitbreiding. Dorpsuitbreiding aan deze zijde van het dorp wordt kansrijk geacht om invulling te geven aan de woningbouwopgave op de korte termijn. Deze ontwikkeling kent een andere status dan de beoogde ontwikkelpotentie van de (Voorstse zijde van) stationsomgeving Voorst-Empe: dit is een ambitie voor de langere termijn die binnen de uitvoering van de omgevingsvisie nader onderzocht zal worden.

In de ontwerp-omgevingsvisie houdt de gemeente vast aan de uitspraak om bij groei in eerste instantie de focus te leggen op inbreiding en verdichting. Dit geldt ook voor de middelgrote dorpen. De gemeente herkent dat in de toelichting op de gebiedsgerichte uitwerking de ambitie op inbreiding onderbelicht bleef. In de ontwerp-omgevingsvisie is hiertoe verheldering aangebracht: voor het toevoegen van woningen richt de gemeente zich in eerste instantie op het benutten van ruimte binnen de huidige dorpscontouren. Omdat dit naar alle waarschijnlijkheid niet voldoende zal zijn om de gehele woningbouwbehoefte in te vullen, wordt ook onderzoek gedaan naar uitbreidingsmogelijkheden.

DORPEN (BUSSLOO, DE VECHT, NIJBROEK, POSTERENK, STEENENKAMER, TEUGE, WILP, WILP-ACHTERHOEK)
Voor de woningbouwopgave voor de overige dorpen formuleert de gemeente in de ontwerp-omgevingsvisie de ambitie op aan te sluiten bij de kwantitatieve en kwalitatieve groeibehoefte per dorp. In de verkenning naar mogelijkheden en rekening houdend met de totale gemeentelijke ambitie, kiest de gemeente ervoor om voor de dorpen een bandbreedte te hanteren van in totaal 250 tot 750 woningen tot 2050. Deze bandbreedte is bewust ruim gemaakt, om voldoende ruimte over te laten voor maatwerk per dorp en tijdig te kunnen anticiperen als lokale ontwikkelingen hierom vragen. Op jaarbasis vertaalt de ambitie zich gemiddeld naar circa 15 - 40 nieuwe woningen, verdeeld over de acht dorpen. Hierbij geldt overigens wel dat in het ene dorp mogelijk meer groei kan plaatsvinden dan in de andere dorpen: dit is altijd op basis van het karakter, de behoeften en initiatieven in ieder dorp. Bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt dat het dorpse karakter, de menselijke maat en de verbinding met het omliggende landschap en het erfgoed

	rekenen. In de toelichting constateert iemand hierbij dat de huidige nieuwbouw in de dorpen vooral bestaat uit grote woningen, terwijl er juist richting 2050 een voorkeur en noodzaak wordt gevoeld voor kleinere woningen.	een belangrijke basis vormen voor ontwerp en uitvoering. Zoals beschreven in de ontwerp-omgevingsvisie, besteedt de gemeente bij het faciliteren van woningbouw nadrukkelijk aandacht aan de veranderende woonbehoeften en wordt ingezet op de ontwikkeling van kleinere en levensloopbestendige woningen.
WERKLOCATIES	**WERKLOCATIES** De reacties op de keuzes met betrekking tot de werklocaties zijn in vergelijking met de andere deelgebieden wat meer gemengd. Hoewel verschillende keuzes, zoals de inzet op Smart Energy Hubs, het beperken van negatieve milieueffecten en het beter benutten van ruimte op bedrijventerrein positief worden beoordeeld, zijn er ook ambities die meer vragen en twijfels oproepen. Dit geldt vooral voor de ambitie rondom duurzame doorontwikkeling van luchtvaartgebonden bedrijvigheid bij Teuge en de uitwerking van inzet op een circulaire hub bij De Kar. Voor Luchthaven Teuge worden zorgen geuit over overlast voor recreatie en omwonenden door toenemende ruimte voor de luchtvaart en bijbehorende bedrijvigheid. Ook worden enkele vragen gesteld rondom de stationering van een traumahelikopter en de gevolgen hiervan voor het dorp. Voor het gebied De Kar verzoeken enkele aanwezigen tijdens de bijeenkomst en per reactie toelichting op de relatie tussen de inhoud van de omgevingsvisie en gebiedsvisie De Kar, omdat er in hun ogen onvoldoende aansluiting wordt gezocht bij de gebiedsvisie, specifiek als het gaat om de ambitie rondom het behouden van het groene karakter en de openheid. Ook wordt opgeroepen om bij het vormgeven aan de beoogde ontwikkelingen rondom De Kar nadrukkelijk onderzoek te doen naar de milieuimpact op de omgeving. Tot slot zijn tijdens de eerste bijeenkomst enkele rode stickers geplakt op de visiekaart ter hoogte van de uitbreidingslocatie Engelenburg-West. Een duidelijke toelichting op deze beoordeling ontbrak. De ambitie voor vergroening van de werklocaties heeft zowel positieve als negatieve beoordelingen ontvangen, maar ook hier geldt dat de reacties niet verder zijn toegelicht.	**WERKLOCATIES** Zoals reeds toegelicht in de beantwoording van de opbrengsten van de werksessie met stakeholders en dorpsbelangenorganisaties, is de gemeente bekend met de zorgen omtrent de ontwikkelingen rondom Luchthaven Teuge. De ontwerp-omgevingsvisie beschrijft op hoofdlijnen de inzet op luchtvaartgebonden bedrijvigheid, innovatie, educatie en recreatie gepaard met aandacht voor de ruimtevraag vanuit de (bovenlokale) functie op het gebied van zorg en veilig en met oog voor emissiereductie, de energietransitie en het beperken van negatieve omgevingseffecten. De ontwerp-omgevingsvisie is echter niet de plek voor nadere uitwerking van deze ontwikkeling. Nadere uitwerking van het ontwikkelplan voor de luchthaven en de verschillende functies en belangen die in dit gebied bijeenkomen, landen in het omgevingsprogramma Luchthaven Teuge dat momenteel in ontwikkeling is. De stationering van een traumahelikopter volgt uit een landelijk besluit. De gemeentelijke rol betreft het inpassen van deze stationering voor Teuge en omgeving binnen de geldende wet- en milieuregelgeving. Naar aanleiding van de gestelde vragen rondom dit thema, is in de tekst van de ontwerp-omgevingsvisie beschreven dat deze opgave ook in het gebied speelt. Om in de ontwerp-omgevingsvisie meer recht te doen aan de opgaven en het doorlopen proces binnen de gebiedsvisie De Kar, is een uitgebreidere toelichting opgenomen die ingaat op de beoogde ontwikkelmogelijkheden die de gemeente binnen De Kar ziet op het gebied van bedrijvigheid. In de ontwerp-omgevingsvisie stelt de gemeente in het gebied beperkte ontwikkelmogelijkheden te bieden voor lokale bedrijven en onderscheidende bedrijvigheid op het gebied van circulariteit en duurzaamheid. Het uitgangspunt daarbij is dat de bedrijfsontwikkeling gepaard gaat met een investering in het landschap en de natuur met een groene zone tussen het werk- en het woongebied. Het provinciaal natuurbeleid (GNN en GO) is daarbij leidend. Met deze formulering is gekozen voor een mate van toelichting die aansluit bij het abstractieniveau van een omgevingsvisie. Het onderzoeken van milieueffecten en het vastleggen van toetsingscriteria en randvoorwaarden van de beoogde ontwikkeling, vormt onderdeel van de te doorlopen procedure bij verdere planvorming. De op de visiekaart opgenomen arcering van ruimte voor bedrijvigheid ten westen van het huidige bedrijventerrein Engelenburg is geen nieuwe ontwikkeling, maar

		één die volgt uit lokale besluitvorming naar aanleiding van de uitgevoerde locatiestudie naar een nieuw bedrijventerrein om te voorzien in de benodigde extra ruimte voor bedrijventerreinen tot 2040 (conform het Regionaal Programma Werklocaties). In september 2025 heeft de gemeente op deze locatie een voorkeursrecht gevestigd. Het doorlopen van een ruimtelijke procedure is de volgende stap. Vanzelfsprekend gaat daarbij ook aandacht uit naar een zorgvuldige inpassing van belangen zoals bereikbaarheid, groen en het minimaliseren van negatieve milieueffecten.
BUITENGEBIED	**GROENE BUFFER** Uit de reacties van bezoekers op beide informatiebijeenkomsten blijkt overwegend steun voor de keuzes die er voor het deelgebied 'groene buffer' worden beschreven. Op het gebied van duurzame energie kunnen meerdere deelnemers zich vinden in de terughoudendheid rondom ruimte voor zonnepanelen in grondopstelling in dit deelgebied. Hierbij werd meermaals een relatie gelegd met de gewenste zorgvuldige omgang met het landschap en de cultuurhistorie - die tevens als ambitie veel groene stickers ontving. Aansluitend op de geformuleerde keuzes, zien meerdere deelnemers in dit gebied voornamelijk ruimte weggelegd voor natuur hand in hand met duurzaam agrarisch gebruik. Het faciliteren van natuurontwikkeling en versterking van ecologische verbindingen spreekt dan - in de basis - ook aan. Wel uiten enkele deelnemers zorgen dat ontwikkelruimte voor natuur kan botsen met de bewegingsruimte van bestaande (agrarische) bedrijven in de zone. Men roept nadrukkelijk op om gebruikers van het gebied daarom vroegtijdig te betrekken bij dergelijke processen. Ter verduidelijking van de informatie verzocht een aanwezige om een toelichting op de gebiedsindeling en de aanwezigheid van de groene buffer ter hoogte van beide zijden van de A1. In de overgangsgebieden tussen dorp en buitengebied worden kansen gezien voor initiatieven waarbij groen ook een maatschappelijke component kent, zoals (kleinschalige) lokale voedselproductie, natuureducatie en natuuractiviteiten. Ook worden onderling ambities uitgewisseld over ontwikkelmogelijkheden voor kleinschalige woonerven. Hiertoe zien enkele deelnemers binnen de groene buffer in het bijzonder kansen voor duurzame, natuurinclusieve vormen van woningen in combinatie met natuurontwikkeling en duurzame landbouw. Tot slot wordt ook de wens voor een stevige uitspraak rondom de omgang met de ruimtereservering van het Rijk vanwege onderzoek naar de hoogwatergeul Deventer-Twello geuit. Daarbij wordt specifiek opgeroepen om de visie op het gebied op de korte termijn te schetsen en ruimte te blijven bieden voor niet-kapitaalintensieve functies om stilstand en verloedering te voorkomen. Omdat	**GROENE BUFFER** Zoals ook aangegeven in de beantwoording van de opbrengsten van de werksessie met stakeholders en dorpsbelangenorganisaties, voorziet de gemeente in dit deelgebied ruimte voor natuur hand in hand met (duurzaam) agrarisch gebruik. Rekening houdend met de ecologische en landschappelijke kwaliteiten, wordt daarbij in de ontwerp-omgevingsvisie nadrukkelijk ingezet op extensivering van agrarische activiteiten. Ook kansen voor het voortzetten van het traditionele pachtmodel waarin agrariërs met landgoedeigenaren samenwerken aan diverse doelstellingen op het landgoed wordt als kansrijk benoemd. Met de beschreven insteek worden bestaande rechten van agrarische bedrijven in dit deelgebied niet aangetast, maar wordt wel het ontwikkelperspectief richting natuurinclusieve en duurzame landbouw neergezet. Vanuit het gedachtegoed dat het landschap van de groene buffer voorkomt dat dorpen binnen en buiten de gemeente in het kader van verstedelijking vergroeien en identiteit verliezen, is ook nagedacht over de gewenste omgang met de A1-zone. De A1-zone kent een toenemende ruimtedruk. Met de aanduiding van de zone aan weerszijden van de A1 als groene buffer, wil de gemeente kansen aangrijpen voor toekomstige ingrepen die de natuurlijke verbinding beschermen of versterken. De aanduiding als groene buffer heeft geen gevolgen voor bestaande rechten van grondeigenaren in het gebied. De verschillende functies die aanwezigen inbrengen als kansrijk voor de groene buffer, sluiten goed aan bij kansen die de gemeente in de dorpsranden - vanuit hun functie als overgangsgebieden tussen wonen, natuur en landbouw - voorstelbaar ziet. De ontwerp-omgevingsvisie schetst daarnaast de mogelijkheid voor versterking van de landgoedsfeer, bijvoorbeeld met kleinschalige, hoogwaardige woonerven met kleinere woningen, die gecombineerd gaan met een robuust, publiek toegankelijk natuur- en waternetwerk. Deze dienen qua maat en schaal passend te zijn in relatie tot de ecologische en landschappelijke kwaliteiten.

de ruimtereservering meerdere deelgebieden beslaat, geldt deze opmerking tevens voor de deelgebieden ‘agrarisch landschap’ en ‘IJssellandschap’.

MOZAÏEKLANDSCHAP
De inbreng van bezoekers binnen het deelgebied mozaïeklandschap richtte zich vooral op de thema’s recreatie en duurzame energieopwek. Met name tijdens de tweede inloopbijeenkomst in Bussloo, deelden meerdere deelnemers ongenoegen rondom de geformuleerde keuze om Bussloo (door) te ontwikkelen tot ontvangstlocatie voor recreatie. In de toelichting die aanwezigen gaven op de weerstand, bleken zij vooral zorgen te hebben over de impact op leefbaarheid voor het dorp en de omliggende omgeving als gevolg van een toename aan recreatief verkeer. Enkele deelnemers gaven aan momenteel al overlast te ervaren, en vrezen dat een groei van de recreatieve positie van Bussloo tot meer verkeersbewegingen en bijbehorende overlast leidt. Tevens gaven verschillende betrokkenen aan de ingetekende locatie van het symbool op de visiekaart niet te herkennen, vanuit de huidige functie op deze locatie (naturistenstrand) en aanwezige natuurwaarden. Vanuit de geuite zorgen over een groeiende overlast van recreatie roepen enkele aanwezigen op om niet in te zetten op uitbreiding van de recreatieve ondernemingen in het gebied. Enkele andere aanwezigen specificeren daarbij dat zij voornamelijk géén ruimte zien voor nieuwe verblijfsrecreatie.

Ook de beschreven inzet op zonnepanelen op dak en erf en zonnepanelen op de grond werd door verschillende aanwezigen over het algemeen negatief beoordeeld. Uit de toelichting blijkt dat men zich voornamelijk niet kan vinden in het onderdeel zon-op-grond en zon-op-dak wel voorstelbaar vindt. Een enkele deelnemer geeft aan te vinden dat de aanwezigheid van het huidige zonnepark al genoeg is met het oog op het landschappelijke en groene karakter van de omgeving dat zij graag behouden zien. Tot slot lijkt uit de geplaatste stickers ook de inzet op landschapsbeheer als verdienmodel negatief ontvangen te worden. Vanwege het ontbreken van argumentatie op dit onderwerp en nabij geplaatste toelichtingen die ingaan op recreatieruimte rond Bussloo, wordt echter vermoed dat deze beoordelingen hoorden bij dat specifieke thema. Een ambitie die wel positief ontvangen werd, is de inzet op goede en veilige paden en wegen voor fietsers en wandelaars en het onderzoeken van mogelijkheden voor openbaar vervoer en vraaggestuurd vervoer. In de toelichting worden enkele specifieke punten voor verbetering aangehaald, bijvoorbeeld op het gebied van meer verlichting langs fietspaden.

AGRARISCH LANDSCHAP
De voorstellen voor het deelgebied agrarisch landschap werden tijdens beide bijeenkomsten overwegend positief ontvangen. Op verschillende onderdelen werd

Wat betreft de omgang met de ruimtereservering voor de hoogwatergeul Deventer-Twello kiest de gemeente ervoor de bestaande formulering ongewijzigd te laten. De omgang en invulling van het reserveringsgebied wordt besloten binnen een samenwerkingsproces met Rijkswaterstaat. Daarbij is het uitgangspunt vanuit Rijkswaterstaat dat kapitaalintensieve ontwikkelingen niet kunnen plaatsvinden. Niet-kapitaalintensieve functies zijn niet per definitie uitgesloten.

MOZAÏEKLANDSCHAP
Vergelijkbaar met de gesprekken in de werksessie met stakeholders, kwamen ook in de inloopbijeenkomsten de thema’s recreatie en duurzame energieopwek naar voren als onderwerpen waarbij meerdere kanttekeningen werden geplaatst. De beantwoording van deze opbrengsten is daarom nagenoeg gelijk aan de beantwoording zoals uitgewerkt in de toelichting op de stakeholder werksessie.

Aan de hand van geuite zorgen tijdens de werksessie en de inloopbijeenkomsten, is (zoals ook beschreven in de reactie op de stakeholder werksessie) in de ontwerp-omgevingsvisie een verduidelijking omtrent de recreatieve ontvangstlocatie toegevoegd: de ontvangstlocatie betreft een plek bij recreatiegebied Bussloo waar (de verkeersstromen van) intensievere vormen van recreatie bij elkaar worden gebracht, in samenwerking met de Veluwe Alliantie. Met gerichte inrichting met passende informatievoorzieningen en goede aansluiting op het recreatieve netwerk van de gemeente en daarbuiten, is deze ingreep bedoeld ter verbetering van het samenkomen van recreatieve routes. Door de juiste voorzieningen te bieden, beoogt de gemeente het recreatief verkeer rondom Bussloo juist in betere banen te leiden. Het symbool voor de ontvangstlocatie op de concept-visiekaart visualiseert een zoekopgave en gaat niet over de exacte locatie. Gekozen is voor het globale midden van de recreatieplas.

De ontwerp-omgevingsvisie beschrijft de gemeentelijke inzet op instandhouding en uitbreiding van het bestaande aanbod aan hoogwaardige dag- en verblijfsrecreatie, waarbij in het bijzonder rondom recreatieve trekkers zoals recreatieplas Bussloo kansen worden gezien voor recreatieve ontwikkelingen die aansluiten bij de identiteit van de gemeente. De ontwerp-omgevingsvisie doet echter geen specifieke uitspraken over de omgang met nieuwe ontwikkelingen op het gebied van verblijfsrecreatie. Een nadere uitwerking van de ambities op het gebied van recreatie in het deelgebied mozaïeklandschap, vormt onderdeel van het gebiedsgerichte omgevingsprogramma Middengebied.

De gemeente neemt kennis van de kanttekeningen die verschillende deelnemers plaatsten bij de uitspraak om in het mozaïeklandschap ruimte te bieden voor duurzame energie in de vorm van grondopstellingen met zonne-energie. In de

door middel van groene stickers waardering geuit. Uit de beoordeling en bijgevoegde toelichting lijkt men zich over het algemeen te kunnen vinden in de het streven naar een zuinige omgang met de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van het gebied en de inzet op versterking van het landschap. In de terughoudendheid rondom zonnepanelen op grond kunnen meerdere deelnemers zich vinden. Een enkele aanwezige geeft daarbij mee wel noodzaak te zien om de potentie voor alternatieve verdienmodellen voor de landbouw op het gebied van de energietransitie te blijven verkennen. Dit wordt beargumenteerd vanuit verdiensten voor agrariërs, maar ook vanuit de ervaren noodzaak om tijdig te anticiperen op de energietransitie.

De gepresenteerde inzet om in dit deelgebied de voornaamste focus te houden op landbouw, ontvangt wat meer gemengde reacties. Naast positieve beoordelingen, worden hier ook enkele negatieve beoordelingen meegegeven. Uit de toelichting blijken enkele aanwezigen vooral vraagtekens te zetten bij de haalbaarheid van de beoogde landbouwtransitie. Daarbij wordt ingegaan op beperkingen voor ontwikkelingen met het oog op andere ruimtevragers en de kosten die gepaard gaan met het doorvoeren van duurzame oplossingen. Hoewel kansen voor meer recreatie in het agrarisch landschap door verschillende aanwezigen worden onderstreept, worden hier ook door sommigen kanttekeningen geplaatst. Daarbij wordt een verband gelegd tussen een toename aan recreanten en een mogelijke toename van overlast van zwerfafval en een groeiende kans op schade aan vee of oogst van agrariërs.

IJSSELLANDSCHAP

Ook voor het laatste deelgebied, het IJssellandschap, geldt dat er over het algemeen vooral instemming bestond met de gepresenteerde voorstellen. De inzet op het versterken van natuurwaarden en het behouden van een gezond bodem- en watersysteem werden door meerdere deelnemers positief beoordeeld. Sommige partijen uitten een wens voor meer ambitie op het gebied van natuurontwikkeling en biodiversiteit in het IJssellandschap. Hierbij werd bijvoorbeeld ingegaan op het benoemen van de rol van de Oude IJssel als belangrijke groenblauwe verbinding die aandacht verdient. Daar waar het gaat om de mogelijkheden voor duurzame landbouw in combinatie met natuur, liepen de reacties meer uiteen en werden er zowel groene als rode stickers geplaatst. Enkele aanwezigen noemden de verplichte natuurbescherming een belemmering voor agrarische bedrijfsvoering. Hoewel natuurinclusieve landbouw aansprak, worden er door enkele kanttekeningen geplaatst of dit voldoende mogelijkheid biedt als verdienmodel. Recreatief medegebruik van het landschap en de natuur noemen sommige aanwezigen als voorstelbaar, zo lang dit voldoende aansluit bij de draagkracht van de natuur. Tot slot halen enkele aanwezigen een ander thema aan dat het ontwerp-omgevingsvisie blijft deze intentie overeind staan. Binnen de in te vullen energieopgave die vanuit regionale afspraken volgt, beschouwt de gemeente het mozaïeklandschap als meest geschikt gebied om bij te dragen aan de doelstellingen rondom duurzame energieopwek. Zoals ook beschreven in de ontwerp-omgevingsvisie geldt een goede landschappelijke en cultuurhistorische inpassing als belangrijke voorwaarde. Tevens moeten nieuwe ontwikkelingen op dit gebied geen afbreuk doen aan de ambities ter versterking van de landgoedsfeer.

Rondom het thema verkeersveiligheid besteedt de ontwerp-omgevingsvisie aandacht aan het borgen van verkeersveiligheid in het buitengebied via een herkenbare inrichting van wegen, snelheidsremmende maatregelen, duidelijke overgangen tussen gebieden en inrichting met aandacht voor landbouwvoertuigen. Belangrijk hierbij te noemen is dat het treffen van aangedragen maatregelen in bepaalde gevallen ook niet de bevoegdheid van de gemeente is, maar valt onder het beheer van Rijkswaterstaat (rijkswegen) of de provincie (provinciale wegen).

AGRARISCH LANDSCHAP

Zoals ook aangegeven in de beantwoording van de opbrengsten van de werksessie met stakeholders en dorpsbelangenorganisaties en tevens hierboven beschreven *(zie Mozaïeklandschap)*, heeft de gemeente te voldoen aan een regionale opgave om voldoende duurzame energie op te wekken. Zoals beschreven in de tweede kernambitie van de ontwerp-omgevingsvisie, heeft de gemeente de keuze gemaakt in te zetten voor een mix van zon en wind met een maximale hoogte van 25 meter. Naast het invullen van deze opgave, wordt in het kader van het Regionaal Programma Energie in regionaal verband verkend of (aanvullende) alternatieve energiebronnen kansrijk zijn. Deze informatie is naar aanleiding van de participatie opbrengsten in de ontwerp-omgevingsvisie opgenomen.

De gemeente is bekend met de geuite zorgen omtrent de beoogde landbouwtransitie. Zoals beschreven in de derde kernambitie van de ontwerp-omgevingsvisie, streeft de gemeente als partner binnen deze transitie naar een duurzame agrarische sector met toekomstbestendige verdienmodellen die bijdragen aan een goed, stabiel inkomen voor agrariërs maar ook duurzaam zijn voor water, bodem en biodiversiteit. Vanuit dit streven, ondersteunt de gemeente in het agrarisch landschap in beginsel verbreding van verdienmodellen, innovatie en experimenten om de milieu-impact van agrarische bedrijvigheid te verlagen.

Kansen voor recreatie als aanvullend alternatief verdienmodel worden in de ontwerp-omgevingsvisie in principe als kansrijk beschouwd. Daarbij wordt wel nadrukkelijk gesteld dat recreatie goed samen moet gaan met landbouwactiviteiten. Bij de inzet op behoud en versterking van wandel- en fietsroutes, vraagt dit ook om

	IJssellandschap raakt: de ambities van buurgemeente Deventer voor een derde brug over de IJssel. In bijbehorende toelichting geven zij aan tegen de aanleg van een derde IJsselbrug te zijn.	zorgvuldige afweging van de impact van recreatief gebruik op de omgeving. De concrete omgang met deze mogelijke overlast hoort echter niet thuis op het strategische niveau van de omgevingsvisie. **IJSSELLANDSCHAP** De ontwerp-omgevingsvisie beschrijft de inzet op waterveiligheid en natuur als voornaamste dragers van het IJssellandschap. Aandacht voor biodiversiteit vormt een impliciet onderdeel van de beschreven inzet op zorgvuldige bescherming van de natuurwaarden van de uiterwaarden en de IJssel. Vanuit herkenning voor belangrijke groenblauwe verbindingen zoals de Oude IJssel, is in de kenschets deze verbinding opgenomen als waardevol aspect voor de biodiversiteit. Zoals beschreven in de ontwerp-omgevingsvisie, gaan waterveiligheid en natuur, waar mogelijk,samen met landbouw die past bij de doelstellingen van deze functies. Vanwege de verschillende bovenlokale beschermingsregimes, heeft de landbouw in het landschap ook op dit moment al met verscheidene belemmeringen te maken ten behoeve van natuurbescherming. Binnen de rol die de gemeente draagt als mede-verantwoordelijke voor het behoud, herstel en ontwikkeling van natuurwaarden, wordt in de ontwerp-omgevingsvisie ingezet op duurzame landbouw die aansluit bij de natuurwaarden. Voor recreatie in het IJssellandschap geldt dat de ontwerp-omgevingsvisie nadrukkelijk inzet op een extensieve vorm van recreatief medegebruik. Hierbij wordt expliciet benoemd dat de draagkracht van het natuurlijk systeem het uitgangspunt vormt bij nieuwe ontwikkelingen. De gemeente is bekend met de regionale verkenning naar extra verbindingen over de IJssel in het kader van de verstedelijkingsstrategie. Omdat de gemeente geen lokale meerwaarde ziet in de aanleg van een dergelijke extra verbinding, vormt dit ook geen onderdeel van haar visie op de toekomstige leefomgeving. Binnen de regio Stedendriehoek zet de gemeente Voorst zich rondom dit vraagstuk in om haar gemeentelijke belangen binnen deze regionale afwegingen te behartigen.
ALGEMEEN	Over het algemeen werden de totaliteit van ambities en keuzes op de verschillende thema's gewaardeerd. Hoewel men het er voor het overgrote deel van de ambities over eens is dat deze herkenbaar en passend zijn, werden er ook enkele zorgen geuit over de uitvoerbaarheid. Met name werd daarbij een uitdaging gezien in het aangaan van de verschillende opgaven waar de leefomgeving nu en in de toekomst mee te kampen heeft, zoals netcongestie, drinkwaterbescherming en de omgang met stikstof. De gemeente kreeg het advies mee om in de uitvoering van de omgevingsvisie aanwezige knelpunten op tijd in beeld te krijgen en in samenwerking met overheden en partners op zoek te gaan naar slimme	De gemeente herkent de zorgen over grote opgaven zoals netcongestie, drinkwaterbescherming en stikstof die op bepaalde thema's de uitvoering van ambities kunnen belemmeren. Deze opgaven beperken zich niet tot de gemeente Voorst en vragen dan ook om een bovenlokale visie en oplossingsrichtingen. Gemeente Voorst hecht daarom ook grote waarde aan samenwerking met mede-overheden, partners en de samenleving. In het uitvoeringshoofdstuk van de ontwerp-omgevingsvisie wordt ingegaan op de beoogde rolneming en samenwerking. Ook wordt daarin beschreven hoe de gemeente de uitvoering van

	oplossingen. Tot slot werd tijdens de informatiebijeenkomsten en in enkele nazendingen ook gereflecteerd op het participatieproces. Enkele deelnemers uitten daarbij ongenoegen over de beperkte mogelijkheid om op een later moment nog te kunnen reageren op de gebiedsgerichte uitwerkingen. Tegelijkertijd werd er ook door enkele andere aanwezigen positief teruggeblikt op het participatieproces. Men gaf hierbij aan te waarderen dat er via verschillende wijzen en op verschillende momenten meegedacht kon worden.	ambities voor zich ziet en hoe hierbij het instrumentarium van de Omgevingswet wordt ingezet. Uit de reacties volgt een wisselend beeld over het doorlopen participatieproces. De gemeente is blij met de geuite waardering voor de gekozen opzet, maar neemt ook de zorgen rondom inspraak op de gebiedsgerichte uitwerkingen serieus. Juist door meerdere participatiemomenten in te richten (zowel fysiek als digitaal) en met verschillende partijen het gesprek aan te gaan, is ingezet op een zorgvuldige participatie bij het opstellen van de omgevingsvisie. Ook is daarnaast gebruik gemaakt van de uitvoerige participatieopbrengst van het Programma Landelijk Gebied. De gemeente waardeert het sterk dat de samenleving actief heeft deelgenomen aan de verscheidene participatiemomenten. Deze betrokkenheid krijgt een vervolg tijdens de formele terinzagelegging van de ontwerp-omgevingsvisie. In deze periode krijgt iedereen de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen, die vervolgens formeel beantwoord wordt.

423 inwoners over

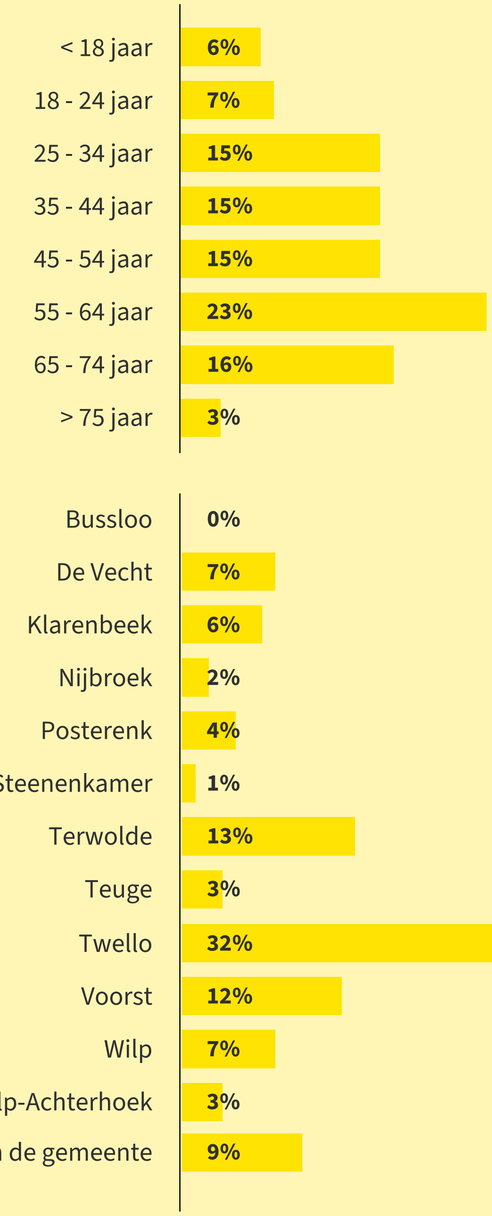
De toekomst van gemeente Voorst

In de herfst van 2025 is de mening gevraagd aan inwoners over de toekomst van de gemeente Voorst. Onderstaand de resultaten.

“Snel aan de slag gaan met het bouwen van huizen in de kleine kernen en deze bereikbaar blijven houden met openbaar vervoer. De buurtbus is een zeer goed voorbeeld. Zeker behouden dit initiatief.”

“Bouw meer appartementencomplexen of flats. We hebben huizen nodig en moeten de lucht in zodat het minder ruimte van de natuur kost.”

Keuzes voor de toekomst

Stellingen

87%

vindt het belangrijk dat de gemeente investeert in het **behoud van gebouwen** (zoals molens of oude boerderijen) die onze geschiedenis vertellen

80%

vindt dat **verkeersveiligheid** voorop moet staan, ook als dit betekent dat ik nog maar 30 km/uur mag rijden op bepaalde wegen

74%

vindt het prima als er **meer bezoekers naar recreatiegebieden** in onze gemeente komen, ook als het hierdoor drukker wordt

74%

koopt graag **groente, fruit en vlees uit de buurt**, ook als dit wat duurder is

74%

vindt dat **nieuwe woningen** er gewoon moeten komen, ook al wordt het daardoor drukker

74%

vindt dat bedrijven die **veel energie gebruiken**, die zelf of met elkaar moeten opwekken

Keuzes voor de toekomst

44%	In onze gemeente vooral ruimte voor maak- en productiebedrijven	OF	voor dienstverlenende bedrijven 56%
46%	Vooral bouwen voor starters en gezinnen	OF	voor ouderen die een bestaande woning achterlaten 54%
52%	Liever bouwen binnen de dorpsgrenzen	OF	uitbreiden aan de rand van dorpen 48%
55%	Liever meer sporten in clubverband	OF	meer mogelijkheden in de openbare ruimte (bv. buitenfitness, trapveldjes, speeltuin) 45%
55%	Liever groen voor de deur en iets verder weg parkeren	OF	direct voor de deur parkeren 45%
56%	Liever in elk dorp een centrale ontmoetingsplek	OF	ontmoeten in de buurt zoals bij speel- of sportplekken 44%
56%	Luchthaven Teuge als plek voor recreatie en beleving	OF	voor bedrijven die met luchtvaart te maken hebben 44%
57%	Liever een breed aanbod voorzieningen (zoals bibliotheek, horeca, winkels) in Twello	OF	een beperkter aanbod verspreid over de dorpen 43%

“Laat het buitengebied ook leefbaar blijven voor de veehouder, we kunnen niet alles volbouwen.”

Stellingen

“De gemeente zo groen mogelijk houden.”

= eens/ja = oneens/nee

73% vindt dat de gemeente inwoners actief moet helpen met het vergroenen van tuinen om beter voorbereid te zijn op het veranderende klimaat

73% vindt dat energie die we gebruiken in onze gemeente, zoveel mogelijk zelf moet worden opgewekt

71% wil als hij/zij oud(er) is, alleen in een klein dorp wonen, als daar genoeg voorzieningen (zorg, supermarkt, etc.) zijn

65% vindt dat we zo duurzaam mogelijk moeten bouwen, ook al kost dit wat meer

60% vindt dat er in het buitengebied meer aanbod voor bezoekers moet komen, bijvoorbeeld (natuur)kampeerplekken en B&B’s

59% zou, als er betere fietsverbindingen zouden zijn, vaker de fiets pakken

56% vindt dat er strengere eisen op het gebied van milieu en duurzaamheid aan nieuwe bedrijven gesteld mogen worden, ook als dit ten koste van werkgelegenheid gaat

55% vindt meer recreatie (zoals wandelroutes, strandjes) langs de IJssel een goed idee, ook al gaat dit soms ten koste van rust en natuur

51% vindt dit geen probleem als zonnevelden goed worden ingepast in het landschap

47% vindt dat nieuwe bedrijfsruimten er gewoon moeten komen, ook al wordt het daardoor drukker op de weg

45% zou, met betere overstapmogelijkheden op (deel-)fiets en auto, vaker het OV gebruiken

40% vindt een windmolen in de buurt geen probleem als hij/zij kan meeprofiteren van de winst van een windmolen

38% vindt dicht bij de winkel kunnen parkeren belangrijker dan een autoluwe straat met terrassen

34% vindt dat Twello meer ‘stads’ mag worden (meer winkels, woningen en verkeer), ook als dit ten koste gaat van het dorpse karakter

30% is bereid de (tweede) auto weg te doen als er in de buurt een deelauto is

Omgevingsvisie

In november en december 2025 konden inwoners uit gemeente Voorst meedoen aan het onderzoek over de omgevingsvisie van de gemeente voor 2050. 501 inwoners hebben de vragenlijst volledig ingevuld. Hieronder ziet u een samenvatting van de resultaten en leest u wat de gemeente daarmee wil doen.

Scenario 1: ‘Ontspannen woongemeente Voorst’

In scenario 1 staan woonkwaliteit en het landschap centraal. Voorst wordt een woongemeente. Er worden veel nieuwe woningen gebouwd: 4.000 woningen. Deze zijn voor mensen die nu al in de gemeente wonen én voor mensen van buiten. Woningbouw vindt vooral plaats in en rondom Twello, Voorst en Klarenbeek. Vanuit de woning zijn belangrijke voorzieningen in de gemeente en daarbuiten goed bereikbaar per fiets, OV en (elektrische) auto. Groen in de openbare ruimte en op/bij woningen maakt de woonomgeving goed voorbereid op het veranderende klimaat.

Voorzieningen zoals sport en cultuur groeien mee met het aantal inwoners. Je kunt overal in de gemeente genieten van natuur, bijvoorbeeld op wandelpaden. De economie verandert en richt zich steeds meer op diensten (kantoren, zorg, winkels). Meer mensen werken vanuit huis of buiten de gemeente en er is weinig ruimte voor nieuwe bedrijventerreinen. De landbouw blijft een belangrijke sector en richt zich op duurzame methoden en extra inkomsten, zoals recreatie of zorg.

Wat vindt u van scenario 1?

- Heel aantrekkelijk: **12%**
- Aantrekkelijk: **51%**
- Niet aantrekkelijk, niet onaantrekkelijk: **18%**
- Onaantrekkelijk: **11%%**
- Heel onaantrekkelijk: **5%**
- Weet ik niet/geen mening: **3%**

Wat vindt u van de volgende stellingen?

In 2050 moeten fietsers en wandelaars in woonwijken meer centraal staan dan auto’s

**In 2050 staat de gezondheid voorop.
Bedrijven moeten zich aan strengere regels voor het milieu houden**

In de toekomst moeten we woningen bouwen voor mensen die nu in de gemeente wonen en voor mensen van buitenaf

- Eens
- Niet eens, niet oneens
- Oneens
- Geen mening

Scenario 2: ‘Dynamisch knooppunt in het groen’

Voorst is een levendige gemeente in de regio. De gemeente heeft een sterke economie: bedrijven werken duurzamer en gebruiken nieuwe technieken. Daarbij komt er ook extra ruimte voor bedrijven. Er komen 3.000 nieuwe woningen. Deze zijn (met name) bedoeld voor jongeren en starters. Een groot deel van de nieuwe woningen komt bij de stations. De stations worden plekken waar je makkelijk overstapt op de fiets, bus of deelauto.

Woningen worden vooral in de dorpen gebouwd. Zo blijft het buitengebied open en groen. De landbouw werkt moderner en duurzamer. Er komt meer ruimte voor wonen en werken. Ook wordt er gewerkt aan groene zones. Het midden van de gemeente wordt een groot gebied voor recreatie, voor inwoners en bezoekers. Recreatie en toerisme groeien, met meer campings en buitenactiviteiten. Het landschap helpt ook om water op te vangen en om duurzame energie op te wekken.

Wat vindt u van scenario 2?

Heel aantrekkelijk: **13%**

Aantrekkelijk: **45%**

Niet aantrekkelijk, niet onaantrekkelijk: **26%**

Onaantrekkelijk: **11%%**

Heel onaantrekkelijk: **3%**

Weet ik niet/geen mening: **2%**

Wat vindt u van de volgende stellingen?

In de toekomst moeten woningen vooral binnen de dorpen worden gebouwd

In 2050 mag de gemeente Voorst meer bezoekers ontvangen in het landelijke gebied. Dit kan met meer (natuur)kampeerplekken en B&B’s zijn.

Het bedrijfsleven moet kunnen groeien. We maken plek zodat bedrijven kunnen groeien en ontwikkelen

Eens

Niet eens, niet oneens

Oneens

Geen mening

Scenario 3: ‘Lokale en landschappelijke kracht’

In scenario 3 staat de eigen kracht van de dorpen en de natuur centraal. Keuzes worden gemaakt met respect voor de natuur, de bodem en het water. Er komen 2.000 nieuwe woningen. Deze worden eerlijk over de dorpen verdeeld. De woningen zijn vooral bedoeld voor mensen die hier al wonen en een huis zoeken. De woningen bestaan ook uit nieuwe en bijzondere woonvormen. Bedrijventerreinen worden groener en duurzamer gemaakt. Verspreid over de dorpen blijft er ruimte voor werken.

De kracht van de gemeente komt van inwoners, ondernemers en verenigingen. Energie wordt lokaal opgewekt, bijvoorbeeld door kleine energiecoöperaties van inwoners. De dorpen zijn goed met elkaar verbonden. Het vervoer is schoner en wordt lokaal georganiseerd en gedeeld. De landbouw blijft een belangrijke sector. Boeren werken samen met de natuur en herstellen oude landschappen, zoals beekjes en bosjes. Er is ruimte voor recreatie en toerisme als dit past bij het herstel van de natuur.

Wat vindt u van scenario 3?

Heel aantrekkelijk: **34%**

Aantrekkelijk: **35%**

Niet aantrekkelijk, niet onaantrekkelijk: **19%**

Onaantrekkelijk: **7%%**

Heel onaantrekkelijk: **3%**

Weet ik niet/geen mening: **2%**

Wat vindt u van de volgende stellingen?

Ieder dorp moet in 2050 goede basisvoorzieningen hebben, zoals plekken om elkaar te ontmoeten, zorg, onderwijs...

In 2050 moeten woningen en de woonomgeving zo duurzaam en natuurvriendelijk mogelijk zijn

Ideeën voor duurzame energie moeten vooral van inwoners en lokale groepen komen

Eens

Niet eens, niet oneens

Oneens

Geen mening

Wat gaat de gemeente doen met de resultaten?

Met de opgehaalde informatie hebben we een beeld gekregen van wat inwoners vinden en belangrijk vinden bij verschillende onderwerpen van de omgevingsvisie. De scenario's en stellingen lieten zien welke keuzes voor de ruimte mensen mogelijk of wenselijk vinden voor de leefomgeving van de toekomst.

De resultaten van de vragenlijst zijn samen met de uitkomsten van gesprekken met inwoners, ondernemers, organisaties en het gemeentebestuur gebruikt als basis om de richting te bepalen voor de leefomgeving van de gemeente Voorst in 2050.

Deze richting staat in de **Hoofdlijnennotitie**. Dit is een document waarin de belangrijkste doelen en keuzes voor de toekomstige leefomgeving staan.

De resultaten van de participatie zijn vastgelegd in een **Nota van Participatie**. In dit document staat welke ideeën zijn ingebracht en wat daarmee is gedaan.

De komende periode gaat de gemeente opnieuw in gesprek over het toekomstverhaal en over keuzes per gebied. Hierover gaan we weer participeren. Vervolgens wordt dit verder uitgewerkt tot een omgevingsvisie.